

ΝΕΟΙ ΒΩΜΟΙ

ΜΗΝΙΑΙΟ ΦΥΛΛΟ.—ΧΡΟΝΟΣ Α'.—ΓΕΝΝΑΡΗΣ 1924

1:1924

π. 577^{Ηα}

11
Αντί

ΑΡΙΘΜ. 1

ΠΕΤΡΟΣ ΠΙΚΡΟΣ
ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ
ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΟΥΓΙΟΥΛΗΣ
ΑΓΓΕΛΟΣ ΜΕΝΤΖΕΛΙΔΗΣ
ΤΑΣΟΣ ΔΟΝΤΗΣ
ΚΛΕΟΒΟΥΛΟΣ ΚΛΩΝΗΣ
HENRI BARBYSE
L. ANDREIEFF
PAUL BERLAIN
ROMAIN ROLLAN
MARC DE LAREGUY

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΙ

ΟΓΙΑ

Π

ΝΕΟΙ ΒΩΜΟΙ

ΜΗΝΙΑΙΟ ΦΥΛΛΟ—ΧΡΟΝΟΣ Α—ΑΡΙΘ. 1

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΑΠΟ ΣΥΝΤΡΟΦΙΑ ΝΕΩΝ

ΤΑΧ. ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ: Α. ΜΕΝΤΖΕΛΙΔΗΝ (Ὁμήρου 56 Ἀθήνα).

(Ταχυδρομική ἐπιταγή στή διεύθυνση)

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

Γιὰ τὸ Ἑσωτερικόν: Χρονιατικὴ δρ. 30 Γιὰ τὴν Ἀμερικὴν: δολλάρια 3
Ἑξάμηνη » 15 Γιὰ τὰ ἄλλα μέρη: Φράγκα χρουσι 30
Γιὰ τὴν Αἰγύπτου-Πόλη: Σέλίγια 15

NEI VOMI

REVUE MENSUEL

JANVIER 1924 - No 1

A. MENGELIADES RUE OMERE 56
ATHÈNES

ΝΕΟΙ ΒΩΜΟΙ

ΜΗΝΙΑΙΟ ΦΥΛΛΟ.-ΑΡΙΘ. 1

ΓΕΝΝΑΡΗΣ 1924

138 1924

ΧΟΥΑΝΙΤΤΑ

Χαρισμένο στήν Τερέζα, γιατί
διάλεξε τὸν καλὸ τὸ δρόμο.

Τώρα τελευταία μάλιστα, πού ξανάπιασα πάλε δουλειὰ στὰ καράβια, σὰ λάχει και περάσουμε ἀπὸ τὴ Τζιμπεράλτα, σφίγγει ἔτσι ἀλλοιώτικα ἡ καρδιά μου. Ἐκεῖ στὰ τρογυρινὰ εἶναι λέει κ' ἡ Ἀνταλούζια. Καλὰ καλὰ, δὲν ξαίρω κατὰ πού πέφτει ὅμως ἐκεῖνο πού ξαίρω εἶναι πὼς, σ' ἐκεῖν' τὰ μέρη τὴν ἔχουνε θαμμένη τὴ Χουανίττα.

Τ' ἄλλα τὰ παλληκάρια τοῦ καραβιοῦ μὲ πήραν πάλε στὸ ψιλό, προχτὲς π' ἀνέβηκα ἀπ' τὸ στόκολο στήν κουπαστή, και καμώθηκα τάχατες πὼς θέλω νὰ φουμάρω και νὰ πάρω κ' ἐγὼ σὰν ἄνθρωπος τὸν ἀέρα μου. Τ' ὄχουνε μάθει πιά· κάθε φορὰ τὸ ἴδιο γένηται. Γιατὶ κάθε πού ἀντικρύσω τὸ σκοτισμένο τὸν οὐρανὸ πού σὰν κατραμωμένος μουσαμάς σκεπάζει τοὺς μαύρους μώλους, λὲς στίβες πετροκάρβουνα ἐπίτηδες βαλμένα, νὰ κρύψουνε τὰ θεώρατα κανόνια μὲτ' ἀτσαλένιο στόμα τ' ὀρθάνοιχτο, ἔτοιμο νὰ ξεράσει τὸ μολύβι και τὸ χάρο, κάθε τὸ λοιπὸν πού θ' ἀγναντέψω ἀπ' τ' ἀλάργα τὸ ματωμένο τὸ λεκὲ πού παρασταίνει ἡ παντιέρα ἡ ἐγγλέζικη, πάει τὸ μάτιμου σὲ μιὰν ἀπόκρη σκούρα πράσινη γραμμὴ, και δίχως νὰ τὸ θέλω καταπίνω τὰ δάκρυά μου κ' ὅλο ρωτῶ σ' ὅποιονε λάχει ἐκεῖνη τὴν ὥρα δίπλα μου; Μπὰς κ' εἶναι ἐκεῖ κάτου πού βγαίνουν τὰ γλυκὰ τὰ πορτοκάλια; πού κάθε νύχτα ἔχει φεγγάρι; και κάνουν τις καντάδες τὰ παλληκάρια μὲ τις ὁμορφες κορμοστασιές; κ' εἶν' οἱ κοπέλλες πού ἔχουν τὰ μεράκια τὰ πολλὰ και τὰ πυχτὰ ματόκλαδα, και τὰ σμιχτὰ τὰ φρούδια, και τὰ σφιχτὰ τὰ ὀλόρθα στήθια; Μπὰς κ' εἶναι κατὰ κεῖ πού πέφτει ἡ Ἀνταλούζια;

Γιατί έτσι μου την παράστανε πάντα την πατρίδα της ή Χουανίττα—κ' εΐτανε κι' αὐτὴ ἀπαράλαχτα σὰν τις κοπέλλες ὅπου εἶπα.

Εἴκοσι χρονῶ κορίτσι, τότες σὰν τὴν πρωτογνώρισα, ἐδῶ καὶ χρόνια τώρα, σ' ἕνα ὑποπτο καταγῶγιο, στὸ Πόρτο-Βέκιο τῆς Μαρσίλιας, ἕνα κυριακάτικο ἀπομεσήμερο. Χειμῶνας εἶτανε, κι' ὄξω ψυχάλιζε χιονόνερο, κ' εἶτανε λάσπες, κ' εἶτανε κρύο. Θυμάμαι σάμπως νάταγε χτές ἀκόμα κι' εἴμασταν μαζωμένοι καμμιὰ τριανταριά ψυχές, σὰν ἀμολήθηκε ὁ Ἄρικός ἀπὸ τὸ Μαντράγκ κι' ὁ Ρομπέρτος ἀπ' τὴ Ζολιέττα, καὶ φέρανε μαζί τους κάτι κορίτσια, μαζί κ' ἡ Χουανίττα, πὺ ἦρθε κ' ἔκατσε στὸ πλάι μου, κι' ἀκούμπισε τὸ μπράτσο της στὴν πλάτη μου ἀπάνου καὶ στρίμωξε τὰ ποδαράκια της πίσω ἀπ' τὰ γόνατα μου. Μῆτε ἀδερφή μου νάτανε, μῆτε κ' ἐρωμένη μου, μῆτε κ' ἀπὸ χρόνια νὰ τήνε γνώριζα, ἔτσι πὺ φέρθηκε μαζί μου. Μὰ νὰ τὸ πῶ κι' αὐτό: τὰ δικὰ μας τὰ κορίτσια τέτοια εἶναι· ἀδελφάδες εἶναι ὅλα τους μ' ὅλους μας, ἀπ' τὴν ὥρα πὺ θὰ πρωτοειδοθοῦμε. Οἱ νοικοκυρεμένοι οἱ ἄνθρωποι δὲν τὰ καταλαβαίνουνε αὐτά.

Τόσο τὸ χειρότερο. Μῆδα δὲ μᾶς λὲν καὶ φαρμασόνους καὶ πουλημένους κιάλας, οἱ νοικοκυρεμένοι ἄνθρωποι; Ἄς εἶναι... δὲν πρόκειται τώρα. Ἐγὼ τὴ Χουανίττα μιά, ἔτσι τὴν πρωτογνώρισα, καὶ γιατί νὰ τὸ κρύψω;... Μὰ ποῖος μπορούσε νὰ μὴν τὴν ἀγαπήσει τὴ Χουανίττα; Κι' ἂς περάσανε χρόνια, δὲν εἶναι ν' ἀκούσω κιθάρα κ' ἰταλιάνικο λαμέντο, δίχως νὰ πάει ὁ νους μου στὴ φωνή της, πὺ κ' ἀκόμα θαρρῶ νὰ τὴν ἀκούω σὰν κάποιο ἀπόμακρο ἀργόμοτιβο, ἀπ' ἐκεῖνα τὰ μακρόσυρτα καὶ τὰ παθιάρικα πὺ κλαῖν οἱ καλαμπρέζοι τὸ βραδάκι στὰ κανάλια τῆς Βενέτιας...

Ἐνα πράσινο γυαλένιο καντήλι εἶτανε ἄκρη στὴ γωνιά, ἔτσι ὅπως στὶς φραγκοκκλησίες τὶς σκοτεινές, μὲ τὸ μπακαλωτὸ τὸ θόλο καὶ τοὺς φεγγίτες τοὺς αὐγουλοτούς, ἐκεῖ ἀπάνου κατὰ τὴ Βρετάνη,—ἕνα πρᾶσινο καντήλι μέσα στὸ ὑπόγειο, κι' ὅλο παράδερον ἡ φλογίτσα του, σὰν νὰ καρδιοσονότανε μὴ κ' ἀπὸ ὥρα σ' ὥρα, πλακώσουνε οἱ σταυρωτῆδες. Κ' εἶχε ἕνα μεγάλο κόκκινο λεκὲ πάνου στὸ χλωμὸ τὸ μάγονλό της ἡ Χουανίττα, κ' εἶτανε σὰν ἀναμένα κάρβουνα τὰ χεῖλια της, ... καὶ μιά μυρωμένη ἄχνα ἀπ' ὅλο τὸ κορμάκι της, ἔτσι βρεμένη πὺ εἶτανε καὶ κρύωνε κιάλας στριμωγμένη πάνω μου ἀπαράλαχτα σὰ μαϊμουδίτσα— Ἀλήθεια!.. πράματα πὺ θυμάται κανεὶς καμμιὰ φορὰ!.. Κ' ὕστερα πὺς ἄλλαξε! ὕστερα σὰ σηκώθηκε καὶ

πῆρε τὸ λόγο κι' ἄρχισε νὰ λέει, πάνου σ' αὐτὸ πὺ εἶχε μιλήσει κάποιος ἄλλος, ἕνας δικός μας ἀπ' τὴ Λωραίνη—ἔτσι θαρρῶ. Αὐτὸς μάτια μου εἶχε πεῖ, νὰ πάμε δηλαδὴ στὴν Ἑλβετία, κάνε στὸ Τσίμερβαλντ κάνεστὸ Κίνταλ, καὶ νὰ πασκίσουμε νὰ πάψει ὁ πόλεμος. Νὰ δώσουν οἱ Φραντζέζοι τὰ χέρια στοὺς Γερμανοὺς καὶ ν' ἀγγαλιαστοῦνε σὰν ἀδελφία καὶ νὰ πετάξουν τὰ ντουφέκια μακρούα. Κι' ἅμα βαρέσει πάλε ξανὰ ἡ σάλπιγγα, κι' ἅμα ξαναμουγκρίσει τὸ κανόνι, νὰ μὴν πιάσει πιά κανέναν τους ντουφέκι, καὶ νὰ σμίξουν ὅλοι τὶς φωνές τους καὶ νὰ βροντοφωνάζουνε: Φτάνει πιά τὸ αἷμα!.. Δὲν ξαναπᾶμε πιά!.. Σ' αὐτὸ ἀπάνου ἡ Χουανίττα κοντραστάθηκε κι' ἀντιμίλησε· ἔτσι ἀπάνου κάτου:

—Ἄ, ὄχι!.. ὄχι. Τὰ ντουφέκια δὲν τὰ πετᾶν οἱ ἄντρες!.. Δὲ θὰν τὰ πετάξουμε καὶ μεῖς, μῆτε τὶς μπαγιονέττες θὰ πετάξουμε!... Τ' ἄρματα εἶναι ἀσυνείδητα, ἅμα εἶναι ἀσυνείδητα τὰ χέρια ὅπου τὰ βαστᾶνε!... Ἐμεῖς θὰ τὰ πάρουμε μαζί μας τὰ ντουφέκια καὶ τὶς μπαγιονέττες, καὶ θὰν τὰ στρέψουμε ἐνάντια στοὺς ἄτιμους ὅπου μᾶς τάχουν δώσει, ἄντις νὰ ξεκοιλιάσουμε τ' ἀδελφία μας, τοὺς σκλάβους σὰν κ' ἐμᾶς... Ἐνάντια στὴ βία, βία! Τὸ παλούκι μὲ τὸ παλούκι βγαίνει—μὲ τὸ ντουφέκι θὰ τσακίσουμε τὸ ντουφέκι!..

Νά, κάτι τέτοια, μίλησε ἡ Χουανίττα, ἴσαμε πὺ τὴν ἔκοψε ὁ βήχας καὶ τὴν εἶδα κ' ἔφτυνε στὸ μαντήλι της ἕνα ἀρὺ σάλιο, ὅλο κόκκινες κουκίδες καὶ κόκκινες κλωστές...

—Ἔτσι πὺ τὸ εἶπε εἶναι!... Μπράβο Χουανίττα!...

* *

Στὴν Ἀνταλούζια, ἐκεῖ κάπου σὲ καμμιὰ γωνιά πὺ θάνε τὸ χειμῶνα ὁ ἥλιος κ' οἱ μυρωμένες οἱ μανταρινιές, καὶ θάνε τὸ καλοκαίρι τὸ βλισκούνι κ' ἡ ἀγρόμπελη, ἐκεῖ τὴν ἔχουν θάψει τὴ Χουανίττα· ἔτσι τὸ εἶπε κ' ἔτσι γένηκε, γιατί σὰ γυναῖκα πὺ εἶτανε, τέτοιο εἶτανε τὸ καπρίτσιο της κι' αὐτὸ μονάχα ζήτησε λίγο πρὶν τὴν κρεμάσουνε τότες στὴ Βαρκελώνη. Τὴν κρεμάσανε, γιατί τόχουν ἁμαρτία τὸ αἷμα οἱ παπάδες ἐκεῖ κάτου, καὶ γι' αὐτὸ τοὺς στραγγαλίζουν τὸ λαρύγγι ἄντις νὰ τοὺς τὸ κόψουν, ὅλους αὐτοὺς πὺ εἶναι ἐνάντια στὴν πίστι καὶ στὸ νόμο.

Κρεμασμένους, εἶδα κάποτες ἐννιὰ στὴ γραμμὴ, παιδι ἀκόμα, καὶ τοὺς θυμᾶμαι ἔτσι ὅπως κρεμόντανε ἀπ' τὴ θελιά, κάτω ἀπ' τὸ μεγάλο στρίποδο, σὰν τσαμπιά σταφυλί, μὲ τὴ διαφορὰ πὺ εἶχαν ἄσπρες ρομπές κ' εἶτανε τὰ πρόσωπα τους πανιασμένα.

Ἔτσι λοιπὸν κ' ἡ Χουανίττα, ἡ γλυκειά μας ἡ συντροφίσα, δὲν εἶχε κλείσει τὰ εἴκοσι, ὅταν ζωντανὴ ἀκόμα σαβανώσανε τὸ παρθένο κορμὶ ἔης λίγο πρὶν τῆς περάσουνε τὴν ἀτιμὴ γραβάττα τῆ σκοινένια ποῦ σφίγγοντας τ' ἄσπρο τῆς τὸ λαιμουδάκι θὰ τῆς γούρλωνε τὰ μάτια, καὶ θὰ τῆς ξέχυνε τοὺς βουλβούς ἀπ' ἔξω ἀπὸ τὶς κόγχες...τὰ μάτια κεῖνα τ' ἀμυγδαλωτά, π' ἀκόμα δὲν ξεχνῶ τὴ λάμψη τους, γιὰ νὰ τιμωρηθοῦν τῆς Χουανίττας μας τὰ μαῦρα μάτια, ποῦ τόλμησαν νὰ κυττάξουνε πὶο μακρὰ καὶ πὶο ψηλὰ στὸ μέλλον τῆς Ἀνθρωπότητος. Καὶ ταυτόχρονα, μαζί μὲ τὸ στερνὸ παραδαρμὸ τοῦ κοριτσίστικου κορμιοῦ, ποῦ θὰ χαροπάλευε, ἡ γλώσσα τῆς, ἡ γλώσσα ποῦ δὲ γεύθηκε ἀκόμα τὸ νυφικὸ φίλι, μελανὸ κρεατένιο φύμωτρο θὰ ξεχνότανε ἔξω ἀπ' τὰ δόντια, γιὰ νὰ φυμώσει τ' ὄμορφο τὸ στοματάκι ποῦ τόλμησε νὰ διαλαλήσει τὸ λυτρωμὸ.

Ὅμως ἡ Χουανίττα πέθανε σὰν ἄντρας... ὅπως σὰν ἄντρας ἔκανε ἐκεῖνο ποῦ ἔκανε... Ἔτσι μᾶς γράψαν οἱ δικοὶ μας ἀπ' ἐκεῖ κάτω.

Τραβώντας γιὰ τὴν κρεμάλα, τρίκλιξε· αὐτὸ εἶναι ἀληθινὸ, ὄχι γιὰ τὴν λιποψύχησε, μὰ γιὰ τὴν χοντρά σκοινιά τῆς προιονίζανε τὶς γάμπες—τῆς εἶχανε δέσει τὰ πόδια ἔτσι ὅπως δένουνε τὰ βόδια πρὶν τὰ στείλουνε στὸ μακελάρι. Κι' ἂν εἶτανε χλωμὴ, σ' αὐτὸ δὲ φταίει ἐκεῖνη. Εἶτανε ἄρρωστη ἡ Χουανίττα καὶ δὲν εἶχε κλείσει μάτι τὴ νύχτα ἀλάκρη, πὲς γιὰ τὴν κάθε τόσο κ' ἕνας παπᾶς ποῦ ὄλο τὸν ἔδιωχνε, πῆγαινε νὰ τὴ ρωτήσῃ ἂν ἤθελε νὰ μεταλάβει, πὲς γιὰ τὴν ἀπὸ βραδὺς εἶχε πεθάνει ἕνας ἄλλος σύντροφος, στὴ φυλακὴ ἀπ' τὰ μαρτύρια ποῦ τοῦ κάμαν καὶ τοῦ φτιάναν τὸ κιβοῦρι κ' ἄκουε ἡ Χουανίττα τὸ ξερὸ τὸν ἦχο τοῦ σφυριοῦ.

Ἦστερα ἀπ' τὰ μεσάνυχτα, πάλε ὁ ξερὸς ὁ ἦχος τοῦ ἴδιου τοῦ σφυριοῦ· στένανε τὴ κρεμάλα. Γιὰ τὸ εἶτανε χλωμὴ ἡ Χουανίττα τὴν ὥρα ποῦ τὸ βρώμικο χέρι τοῦ δήμιου τὴν ἀνέβασε στὸ σκαμνὶ καὶ τῆς πέρασε τὴ θειλιά. Οἱ δικοὶ μας λένε πὼς μὲ τὴ θειλιά στὸ λαιμὸ πρόφταξε νὰ βγάλει μιὰ κραυγὴ ἡ Χουανίττα μας.

—Νά! Ξημερώνουνε τὰ χρόνια ποῦ ἡ σιωπὴ μας θὰ εἶναι πὶο εὐγλωττὴ ἀπ' τὴ φωνὴ ποῦ στραγγαλίζουν σήμερα στὸ χάρο...

Ὁ δήμιος ἔδωσε μιὰ κλωτσιὰ στὸ σκαμνὶ, οἱ σκαρμοὶ τρίχανε, τὸ στρίποδο σείστηκε, καὶ.... σπαρταρόντας τὸ κοριτσίστικο κορμὶ τὸ σαβανωμένο, πῆε κ' ἦρθε στὸν τρομαγμένο ἀέρα σὰν ἕνα πελώριο σήμαντρο μιᾶς θεώρατης καμπάνας, ποῦ σήμαινε τὴν ὥρα τῆς Ἀνάστασης καὶ τοῦ Λυτρωμοῦ.....

Νὰ γιὰ τὴν τώρα τελευταῖα ποῦ ξανάπιασα πάλι δουλειὰ στὰ καράβια, σὰ λάχει καὶ περνοῦμε ἀπὸ τὴ Τζιμπιράλτα, ἀνεβαίνω ἀπ' τὸ στόκολο στὴν κούπαστή, ν' ἀγναντέσω τὴν ἀπόμακρη τὴν πράσινη γραμμὴ· κ' ἄς μὴν ξέρω καλὰ καλὰ κατὰ ποῦ πέφτει ἡ Ἀνταλούζια ποῦ βγάζει τὰ γλυκὰ τὰ πορτοκάλια κ' ἔχει τὸ ζεστὸ τὸν ἥλιο τώρα τὸ χειμῶνα.

ΠΕΤΡΟΣ ΠΙΚΡΟΣ

ΑΠ' ΤΗ ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΤΩΝ ΒΟΡΕΙΝΩΝ ΑΝΕΜΩΝ

Θὲ νᾶν οἱ μέρες τῶν βορῶν ἀνέμων·
Κουρσάρος ὁ βορριάς στὰρχοντικά,
Καὶ στὰναχτόρου τοὺς πλατειοὺς
Διαδρόμους, θὲ ν' ἀκοῦς σπαραχτικούς,
Γοερὸς λυγμούς.
Θὲ νᾶν οἱ μέρες τῶν βορῶν ἀνέμων ...
Κι ἀλλααγμούς,
Σᾶν ἐμβατήρια θριαμβικὰ σᾶν ἐγεργήρια,
Ὅ μέγας θ' ἀναδίνει ὠκεανός....

Καὶ σκυθρωπὸς ὁ θόλος ὄλος ἀπὸ νέφη σκοτεινά,
Μὰ πέρα πρὸς τὰ βορεινά,
Λίγο γλαυκὸ, σᾶν ἤρεμο χαμόγελο παρθένων,
Θενὰ χαράζει ὡς νὰ μηνᾶ
Μιὰ νέαν ἡμέρα,
Κι ἕνα φίλι ὑμεναίου θενὰ
Δοθεῖ μέσ' στὸν αἰθέρα....

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΟΥΓΙΟΥΛΗΣ

I.—Ξαστόχησα τὸ δρόμο μου . . . Μέσ' στὸ πυκνὸ σκοτάδι τῆς νυχτιάς, τίποτα δὲ μ' ὀδήγαε . . . Οὔτε τὸ μουρμουρητὸ εἰρηνικῆς θάλασσης, οὔτε ἡ φωνὴ κουκουβάγιας ξενύχτισσας, οὔτε τὸ φῶς ἀναμένο ἀπ' τὴ φύση ἢ κ' ἀπ' τοὺς ἀνθρώπους . . . Ἡ μυστικὰ φωνὴ τῆς ψυχῆς μου μ' ὀδήγαε . . . Σὰν τὸ τυφλὸ πού τότε σέρνουν σὲ μιὰν ἐκκλησιὰ πού γιορτάζει, ἕως γιαιτρευτῆ, σερνόμουνα κ' ἐγὼ στῆς ψυχῆς μου τὴ φωνὴ τῆ μυστικιά . . .

II.—Μὲ σκισμένα τὰ ροῦχα καὶ τὶς σάρκες ἀπ' τὶς βατουλιές, μὲ σπασμένα τὰ πόδια ἀπ' τὰ κοτρόνια τῶν βράχων, μὲ κλειστὰ τὰ μάτια ἀπὸ τὴν κούραση καὶ τὴν ἀγρύπνια ρίχτηκε μπρὸς σ' ἕνα τοῖχο ἀπὸ γρανίτη . . . Ἀπ' τὰ θέμελά του ἀναβλύζει ἕνα γλυστερὸ ὑγρὸ . . .

III.—Σέρνουμε ἀνάμεσα στὰ μνήματα πού φράζει ὁ τοῖχος: Σωροὶ ἀπὸ χῶμα . . . Πάνω τους πέτρες . . . Πέτρινοι σταυροί, πέτρινες στῆλες μὲ τὸ μισοφέγγαρο, λάβαρα σκαλισμένα στὴν πέτρα . . . Γράμματα ὄλων τῶν ἐθνῶν . . . Στὴν κορφὴ κάθε πέτρας, στὴν κορφὴ κάθε μάρμαρου μιὰ πληγὴ σάπια, χύνει ἀπ' τὰ σαπισμένα της χεῖλη ἕνα γλυστερὸ ὑγρὸ κοκκινοκίτρινο . . . Νὰ σὰν αἷμα, σὰν . . . πού γλυστρώντας κάτω γράφει στὸ μάρμαρο, στὴν πέτρα λόγια, πού μὲ φοβίζουν, πού μὲ κάνουν νὰ πονῶ, λόγια τρομαχτικά . . .

IV.—«Ἐνα καλοκαῖρι μὲ κάλεσαν νὰ γίνω δοξασμένος φονιάς . . . Ὑστερ' ἀπὸ χρόνια ἡ ψυχὴ μου γυρνώντας στ' ἀγαπημένα της μέρη, βλέπει τὴν πόρτα τοῦ σπιτιοῦ χορταριασμένη καὶ τὶς κλειδαριές σκοουριασμένες . . . Τὰ παιδιὰ μου εἶχαν πεθάνει πεινασμένα, φθισικά . . . κ' ἡ γυναῖκα μου κατάντησε πόρνη . . . Ἀνάθεμα ! . . .»

Ὁ ἀγέρας μουγκρίζει πεινασμένος . . . Ὁ Σταυρὸς γέρνει, γκρεμίζεται . . .

V.—«Σκότωσα ἀμέτρητους . . . Δοξάστηκα ὅσο κανεὶς ἄλλος στὴ Γῆ . . . Μιὰ νύχτα ἄκουσα μέσα στ' ἀμπρί μου ἀντάρα ἀλλόκοτη . . . Τὸ κάθε τι ἔτριζε γύρω μου . . . Οἱ ψυχὲς ὅσων σκότωσα κ' ὅσων ἐξαιτίας μου πέσαν σὲ ἐρείπια μὲ τριγύριζαν μανιακά . . . Κάθε λίγο καὶ κοντοζύγωναν . . . Πῆρα τὸ σπαθί μου . . . Μὰ τὰ κοκκαλιάρικα χέρια σφίγγανε τὸ λαμὸ μου . . . Μ' ἔπνιξαν . . . Ἀνάθεμα βαρύνει τὴν πλάκα πού μὲ σκεπάζει . . . Ἀνάθεμα σὲ κείνου, πού μὲ τὰ λόγια

τοὺς μεπλάνεισαν καὶ μοῦ πῆραν τὴν ἐπίγεια τὴ ζωὴ καὶ τὴ ζωὴ τοῦ Τάφου ! . . .»

Οἱ τέσσερις ἄνεμοι μὲ τοὺς παρανέμους σμίγουν σ' ἕνα τρομαχτικὸν ἀνεμοστρόβιλο κ' ἀρπάζουν τὸ Σταυρὸ μὲ τὰ Γερμανικὰ γράμματα . . . Στὸ σούρσιμό του σπάζει δεξιὰ-ξερβιὰ τὰ μάρμαρα . . . Φοβισμένος ψάχνω νάβρω τὴν πόρτα . . . Νὰ φύγω μακριὰ . . .

VI.—«Ἡμουνα πολὺ μικρὸς . . . Εἶχα ἀρρωστήσει . . . Ἐγραφα τοῦ πατέρα μου νάρθεῖ νὰ μὲ ἰδεῖ κ' ἄς μᾶς εἶχαν ἀπαγορέψει νὰ γράφουμε τὸ μέρος . . . Ἦρθε ὁ καημένος μου πατέρας . . . Σὰν ἔφυγε, μὲ πῆραν ἀπ' τὸ Νοσοκομεῖο . . . μούκλεισαν τὰ μάτια . . . καὶ βάλανε συντρόφους μου καὶ μὲ σκοτώσανε . . . Ὁ Πατέρας μου δὲν ἔζησε . . . Ὁ ἀδερφός μου ἐκδικήθηκε . . . Κι' αὐτὸς ὅμως θῦμα ἔπεσε στὴν ἐκδίκησή του . . . Βράχιαξα φωνάζοντας: Ἀνάθεμα ! ! . . .»

Καὶ τὰ Ρούσσικα γράμματα γίνονται θρούφαλα μαζὶ μὲ τὸ μάρμαρο πούναὶ γλυμένα πάνουθ' ἐτου . . . Τὰ στήθια μου ξεσκίζονται ἀπ' τὸν πόνο . . . Ψάχνω μὲς στὰ σκοτάδια τὴ θύρα νάβρω . . . Σκοντάφτω . . . χτυπιέμαι . . . ματώνω . . .

VII.—«Μοῦχαν ἀναθέσει νὰ ὀδηγήσω καμιὰ εἰκοσιπενταριὰ παλληκάρια στὸν πόλεμο . . . Ἡξαιρα πὼς πολὺ λίγα θὰ γύριζαν πάλι . . . Γιατὶ τὸ μέρος ἦταν πολὺ ἐπικίνδυνο . . . Τὰ γονικά τους θὰ περιμένανε 'μὲ λαχτάρα . . . Ἡ συνείδησή μου μὲ διέταξε νὰ σπλαχνιστῶ . . . Μένα μὲ ντουφεκίσανε καὶ τὰ φτωχὰ μου παλληκάρια τὰ πῆρε ἄλλος καὶ τὰ ὀδήγησε ἐκεῖ πού ἐγὼ δὲν ἤθελα . . . Νά ! ὅλα, τὰ περισσότερα γύρα μου νεκρά . . . Φτωχὰ μου ἀδέρφια . . . Δὲν εἶστε μονάχα Σεῖς χαμένοι . . . Εἶναι ἀλλοίμονο κ' ἀπὸ τοὺς ἐχθρούς μας ἀδικοσκοτωμένοι πολλοί ! . . .»

VIII.—Τὰ γόνατά μου τρέμουν καὶ κρυάδες μοῦ ταράζουν τὸ εἶναι σύγκορμο . . . Ἀνάμεσα ἀπὸ τὰ πύρινά μου δάκρυα βλέπω μπροστά μου τὴν πόρτα . . . Βγαίνω τρεχᾶτος . . . Καθὼς φεύγω πάλι γιὰ τ' ἀγνωστο, ρίχνω μιὰ ματιὰ πίσω μου : Στὴν κορφὴ τῆς πόρτας μιὰ ὀριζόντια σειρὰ πληγὲς ἔσταζεν ἕνα ὑγρὸ σὰν αἷμα, σὰν . . . πού τρέχοντες κάτω ἔγραφε τὴ φράση : «Πληγὲς πού στάζουν ! . . .»

ΑΓΓΕΛΟΣ Β. ΜΕΝΤΖΕΛΙΔΗΣ

Ἔχεις νιάτα κ' ὄρμη,
 φτερωμένο κορμί,
 μὰ δὲν τρῶνε δαρμοὶ
 λυτρωμοῦ, τὴν καρδιά σου....
 Τὴν ἐλπίδα ἂν κερνάς,
 ξένος πάντα περνᾷς
 καὶ τυφλὸς τριγυρνᾷς
 μὲς στὴν ἀκαρπὴ ἀντρεία σου.

ὦ πὺ ἀφώτιστος πᾶς!
 Δὲν γκρεμνᾷς, δὲ χτυπᾷς,
 μὰ ὀλοένα σιωπᾷς
 σ' ὅ,τι σάλιο μπροστά σου.
 Στὴν ἀπέραντη γῆ
 δὲ ζητᾷς τὴν πηγὴ
 πὺ ἀναβρῦζει ἢ κραυγὴ
 τῶν ἀνθρώπων. «Στοχάσου!»

Ἄ! ποιά ψεύτρ' ἀρετὴ
 στὰ παλιὰ σὲ κρατεῖ
 καὶ νὰ πνίξῃ ζητεῖ
 ὅ,τι ἄγνὸ ἔχεις βαθιά σου;
 Ποιά θολούρα θωριά
 σὲ τυλίγει βαριά,
 τὴν πλατιά λευτεριά
 νὰ μὴ φτάνῃ ἢ ματιὰ σου;

Ἔχεις νιάτα κ' ὄρμη
 φτερωμένο κορμί,
 μ' ἂν τῆς Γνώσης δαρμοὶ
 δὲν ξυπνοῦν τὴν καρδιά σου,

—σὲ σκοτάδια πηχτὰ
 μὲ τὸ νοῦ σου ψαχτά,
 μάθε ποιὸς τὰ φριχτὰ
 μαστορεύει δεσμά σου....

Μιά φωνὴ ἀνθρωπινὴ
 νέα καὶ πλάστρα φωνή,
 πὺ πεπέται τρανὴ
 κὶ ἀντηχεῖ ὀλόγυρά σου,
 σὲ προστάζει, σὲ καίει,
 σὲ προστάζει, δὲν κλαίει,
 σὲ προστάζει, σοῦ λείει:
 «Πρῶτ' ἀπ' ὅλα: στοχάσου!».

ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ

MORTUS

ΣΤΟΝ Π. ΠΕΤΡΙΤΗ

Στριγγόφωνα σημαίνουν οἱ καμπάνες
 καὶ τοὺς πιστοὺς καλοῦνε στὴ γιορτὴ...
 Μακρὰ ἀπὸ τοὺς ἀνόσιους τοὺς παιάνες
 στῆς ἐρημιάς τὴν πάλῃ τὴ φριχτὴ

μονάχος ζωντανός... Ρεκάζουν διάνες
 σὰν ἐπιτάφιοι θρηνοί, ἀργοί, θλιφτοί...
 -Σὰν τὴ δική μου πόσες κλαῖνε μάνες,
 κοπέλλες, γκαρδιακοί, ἀδερφοποιτοί!..

Τὰ μαῦρα σπλάχνα θέρισην ὁ πόνος
 καὶ τρέχει τὸ αἷμα μαῦρο ἀπ' τὴς πληγές,
 κ' ἢ δίψα καίει τὰ μαῦρα μου τὰ χεῖλη...

Ξεφαντωτῆς σαρκάζει γύρω ὁ φόνος
 καὶ τῶν γυπῶν οἱ βάρβαρες κραυγές...
 Καὶ πάει ἢ πνοή μου σβύνει μὲ τὸ δεῖλι...

ΑΠΟ ΤΙΣ "ΒΟΡΕΙΝΕΣ ΠΝΟΕΣ",

Η ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΤΩΝ ΑΠΟΚΛΗΡΩΝ

Φτωχὲς ὑπάρξεις, θλιβερὲς γιὰ τὶς γωνιὲς τοῦ δρόμου
κάθε πρωὶ χεροπιαστὲς σὰς βλέπω νὰ τραβᾶτε,
συντρίμμια ἔσεις, τοῦ αὔριου νεκροί, κ' ἀπόκληροι τοῦ νόμου
καὶ μὲ τὰ χέρια τὰ στυγνὰ ψωμι ν' ἀποζητᾶτε...

Τυφλὲ ἔσὺ γέρο, χήρα νὰ πὺ ἀνάβεις τὸν καημὸ μου,
κ' ἔσὺ γριούλα μου σκυφτὴ πὺ σὰ νὰ λὲς «πὺ πᾶτε;»,
χήρα μανούλα πὺ ὄλο κλαῖς «βοηθᾶτε τὸ μικρὸ μου»
κ' ἔσεις, ὦ ἔσεις βουβοί, πικροί, πὺ μάταια καρτερᾶτε...

Φτωχὲς ὑπάρξεις, σὰς θωροῶ στὴν ἄκρη ὄλη τὴ-μέρα...
καὶ πρὸς τὸ βράδι τὸ στρατὶ—στρατὶ τοῦ φτωχοπόρου
γὰ παίρνετε σκυφτοί, νεκροί, πνιγμένοι μὲς' στὸ κλάμμα.

Κι' ἀκῶ τοὺς θρήνους, τὶς ἀρές, τὰ μοιρολόγια ἀντάμα
νὰ ὑψώνονται ξοπίσω σας μιὰ προσδεχτὴ φοβέρα
σὰν κάποιων βορεινῶν πνοῶν τοῦ γκρίζου φθινοπόρου...

ΤΑΣΟΣ Ι. ΔΟΝΤΗΣ

ΔΕΝ ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΑΞΙΕΣ ΣΤΑΘΕΡΕΣ (1)

Μιὰ διορατικότητα μέσα ἀπὸ τὶς μεταβατικὲς μας ἡμέρες, παρὰ
τὴν ἐντύπωση τῆς συγκεκριμένης πάλης τῶν νέων ρευμάτων, μαρτυ-
ρεῖ καὶ πάλι τὴν ἀπόρριψη καὶ τὸ σβύσιμο ἀπείρων ἠθικῶν ἀξιῶν,
πὺ κυριάρχησαν σ' ἓνα χρονικὸ διάστημα στὶς πεποιδήσεις τῶν ἀν-
θρώπων, τόσο γιὰ τὸν ἐξωτερικὸ κόσμο ὅσο καὶ γιὰ τὴν ἔννοια τῆς
ζωῆς μας.

Τὸ ζήτημα τοῦ «δογματισμοῦ» ἀναγκαστικὰ δικαιούται μιὰ θέση
ξανά στὸ φῶς, μολονότι αὐτὸ δὲ γίνεται οὔτε γιὰ πρώτη μὰ κ' οὔτε
γιὰ τελευταία φορά. Ὅταν αὐτὲς οἱ θετικὲς ἐπιστήμες περιβάλλουν
μὲ τὴ σχετικότητα καὶ τὶς πὺ ἀπτὲς ἀποδείξεις, τὸ παλιὸ μύσσημα,
δὲν ἐξαιλείφεται ἀπὸ τὸν κόσμο τῶν σκεπτομένων, δὲν παύει νὰ πα-
ρουσιάζεται ἀπατηλὸ μὲ μιὰ διαφορετικὴ μορφή, ὅμως ἐξ ἴσου ἐπι-
κίνδυνη μὲ τὴν πρωτὴν.

Ἡ παλιὰ καὶ νεώτερη φιλοσοφία, ἀπὸ τὸν Θαλῆ, τὸν Ἀναξίμενη,
ὡς τὸν Κάντ, προσπάθησε μὲ κάθε τρόπο, νὰ μελετήσει καθολικὰ
τὴν ἔννοια τῆς ζωῆς, τὰ ἱστορικὰ φαινόμενα, καὶ νὰ βγάλει νόμους
σταθεροὺς καὶ ὀρισμένους, ἀλήθειες καὶ συμπεράσματα θετικὰ, ἀπάνω
στὰ ὁποῖα, σὰν σὲ σιδηροδρομικὴ γραμμὴ θὰ ἦταν ὑποχρεωμένη νὰ
βαδίσει τὴν ἐξέλιξή τῆς ἢ ἀνθρωπότητα.

Οἱ ἠθικοὶ νόμοι, τὰ ἠθικὰ κεφάλαια, θὰ ἔμοιαζαν μὲ τοὺς φυσικ-
κοὺς νόμους, σὲ τρόπο πὺ νὰ ἦταν ἱερά μέσα στὴν αἰωνιότητα.

Οἱ καλὲς τέχνες δὲν ἀπέφυγαν τὴν ἴδια περίπου τροχιά, ἀν καὶ
ἀπ' αὐτὴ τὴν ὑπόστασή τους μποροῦσαν νὰ ἀναπτυχθοῦν σὲ ἓναν κύ-
κλὸ περισσότερης ἐλευθερίας. Οἱ ἐμπρεσιονιστὰι θέτουν ὡς ἀφετη-
ρία τὴν ὑπόστασή τους, μὲ τὸ σκοπὸ νὰ παρουσιάσουν ἀναρχία ἀντί-
ληψης, καὶ κατόπι ἢ ἴδια ἀρχή, βαλμένη ὡς «σκοπὸς» ἔρχεται μοι-
ραία στὴν πρώτη κατηγορία.

Οἱ ἀνθρωποὶ τοῦ λόγου, ὑπῆρξαν οἱ περισσότερο ἀσύμφωνοι, καὶ
οἱ ὀλιγώτερο θετικοί. Σὲ κάθε περίοδο ἀνάπτυξης ζητήθηκε ἐπίμονα
ἢ «κεντρικὴ» ἰδέα, ἢ ὁποῖα ἔπρεπε νὰ διέπει τὶς σκέψεις καὶ τὶς ἀρχὲς
μιᾶς σχολῆς.

Στὰ χρόνια μας ἀκόμη, ἢ γέννηση τῶν ρωμαντικῶν, τῶν νατου-
ραλιστικῶν καὶ τῶν ρεαλιστικῶν ἀπόψεων—ἀνάκλαση φτάνει ὡς ἐμᾶς—
ὡς παράδειγμα.

1. Ἡ τὸ ἀταξινόμηστα σημεῖώματα προοριζόμενα γιὰ μιὰ ἐνιαῖα μελέτη.

Ἔτσι γιὰ τὰ διάφορα φαινόμενα ἔπρεπε νὰ γίνουν δεκτὲς οἱ ἀπο-
τομες μεταβολές, ποὺ δὲν εἶχαν καμιὰ σχέση μετὰ τὰ προηγούμενα, καὶ
σύνδεση μετὰ τὰ ἐπόμενα.

Οἱ Φυσιοκράτες ἔθεται καὶ στὴν τέχνη ἀκόμα, τὴ φύση, ὡς κα-
θολικὴν ἀξία, οἱ πραγματιστὲς τὴ σκληρὴ καὶ χυδαῖα πραγματικό-
τητα. Ὁ Waïld θεωροῦσε τὴν τέχνη ὡς ὑπέρτατο ψέμμα, καὶ δὲν
βαστιούνταν νὰ μὴν ἀπορρίψει τὸν André Gide ὡς τεχνίτη ἄνθρωπο,
ἀπλῶς γιὰ τὴ χεῖλη του δὲν θὰ μπορούσαν νὰ μιλήσουν μετὸ ψέμμα.

Οἱ αἰσθητικοὶ παρουσιάζουν ἀντιτιθέμενα «κριτήρια» ἐξαρτώντας
τὴν κρίση εἴτε ἀπὸ τὴν καθολικότητα (Kant) εἴτε ἀπὸ τὴν προτίμηση
τοῦ ἀρμοδίου καὶ κοινωνικοῦ κοινοῦ (Lalo) καὶ τὴν ἐκδήλωση τοῦ
προέχοντος χαρακτήρος τοῦ ἀναπαριστουμένου ἀντικειμένου (Taine).

Μοναδικὴ ἐξαίρεση στὴν τελευταία περίπτωση ἀποτελεῖ ὁ Ἕλλη-
νας αἰσθητικὸς Θ. Μουστοξύδης, ποὺ ἀπορρίπτει κάθε ἰδέα γιὰ τὸ
«αἰσθητικὸ κριτήριον», καὶ ἀρνεῖται ἐντελῶς σ' αὐτὸ ὑπόσταση. Δὲν
παραδέχεται πῶς θὰ μπορούσε ποτὲ ἓνας αἰσθητικὸς νὰ κλειστῆ σὲ
δεσμὸς ὀρισμῶν.

Κάτι ἀνάλογο θὰ ἔπρεπε νὰ πάρει πλάτος, καὶ νὰ γίνει δεκτὸ σὲ
κάθε περίπτωσι. Τὸν χαρακτηῖρα αὐτὸν θέλησαν νὰ δώσουν οἱ
Σοσιαλιστὲς στὶς ἠθικὰς ἀξίες ποὺ ἐπικρατοῦν στὴν κοινωνία. Ὅλες
οἱ ἰδέες, κατὰ τὴ Διαλεκτικὴ μέθοδο, δὲν εἶναι ποτὲ σταθερὲς καὶ
παντοτεινές. Ἀλλάζουν διαρκῶς, ἐξαρτώμενες μοναδικὰ ἀπὸ τὸ οἰκο-
νομικὸ φαινόμενο. Ἡ ἔννοια τοῦ πατριωτισμοῦ, τῆς ἠθικῆς, τοῦ
καλοῦ, τῆς φιλανθρωπίας, τῆς ἀγάπης ἀκόμα δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι
πάντοτε ἡ ἴδια, οὔτε θὰ βασιστοῦμε σ' αὐτήν. Ἰσχύει γιὰ ὀρισμένη
ἐποχὴ. Ὑστερα θὰ ἀλλάξει πάντα, μετὰ τὸ νόμο τῆς ἐξέλιξης, γιὰ τὸ ὅτι
δὲν ἀλλάζει δὲν μπορεῖ καὶ νὰ ζεῖ. Ὁλος ὁ κόσμος τῶν ἠθικῶν
ἀξιῶν, ὁ δημιουργημένος μέσα ἀπ' τοὺς αἰῶνες, πέφτει μονομιᾶς,
χαμένος γιὰ σήμερον, καὶ ὁ σημερινὸς ἴσως γιὰ αὔριον. Τὸ οἰκομικὸ
φαινόμενο, τὸ περιβάλλον καὶ ἡ ἱστορικὴ στιγμή, ὅπως ἤθελε νὰ διατυ-
πώσει ὁ Rubos, ἡ ἐξέλιξις ἢ Δαρβινικὴ, καὶ ἡ θεωρία τῆς ἀνάγκης, σὰν
συντελεστὲς μαζί, παρουσιάζουν πάντοτε καὶ καινούργιες συνθῆκες
καὶ νέες κατὰ συνέπειαν ἀξίες.

Ἐπομένως θὰ δεχτοῦμε κάθε ἰδέα, κάθε ἀξία, μέσα στὴν ἐποχὴ
τῆς, ὅπως φανερώνεται, χωρὶς νὰ μπορούμε νὰ τὴν προοιωνίσουμε
καὶ γιὰ τοὺς ἀπογόνους μας.

Γιὰ τὴν τέχνην θὰ ἀφίσουμε ἐλεύθερους ὀρίζοντες, τέχνην χωρὶς
σκοπὸ καὶ προορισμό, ὅπως ἄσκοπο θὰ δεχτοῦμε τὸ κάθε τι. Κι' ἂν

καὶ δὲν εἴμαστε ἀρνητὲς πρέπει νὰ δεχτοῦμε αὐτὸ ὡς ἀλήθεια. Ἡ
τέχνη δὲν εἶναι προλεταριακὴ, οὔτε ἀστική, μὰ ἀνθρώπινη. Ἐνα
ἔργο τέχνης, δὲν μπορεῖ νὰ ἐξυπηρετῆ κανένα, δὲ γράφεται γιὰ ὀρι-
σμένους σκοποὺς, μὰ σὰν ἔργο ποὺ βγαίνει ἀπὸ τὴ δόνησι καὶ φλόγα
μιας ἐποχῆς, ἔργο ἀληθινὸ, ἀναγκαστικὰ θὰ συγκινεῖ ὀλάκαιρη τὴν
ἀνθρωπότητα. Οἱ ἀνθρωπιστὲς παύουν νὰ δέχονται δόγματα.

K. ΚΛΩΝΗΣ

“ΚΛΑΡΤΕ,,

HENRI BARBUSSE

[Ἀπόσπασμα—ὁ ἦρωας βρῖσκεται
λαβωμένος στὸ πεδίο τῆς μάχης]

... Γύρω μας ὀλοῦθε, εἶναι ἀπλωμένη μιὰ σκοταδερὴ νύχτα. Τὰ
χέρια μου βουτᾶνε μέσα σὲ μαῦρο αἷμα—Κι' αἱματοστάλαχτο ἀκόμα
τὸ πρόσωπό μου ἀπὸ μιὰ μαύρη φοιχτὴ βροχὴ. Ἡ μακρὰ συνο-
δεία τῶν νεκρικῶν ἀσημένιων συννέφων περνάει ἀπὸ πάνω μας καὶ
μιὰ ἀχτίδα τοῦ φεγγαριοῦ φωτίζει τὸ βάλτο ποῦχει παρασύρει τοὺς
στρατιῶτες καὶ σαβανῶνε ἐκείνους ποὺ κοιμοῦνται.

... Ἐνα πνιχτό, μετὰ, βογγητὸ ἀπὸ θρηνώδικες φωνές—χωρὶς
νὰ νοιώθει κανεὶς ἀπὸ ποὺ βγαίνουν—γλυστράει στὴν πεδιάδα.

— Βο . . ἢ . θεια .

Τὶ νᾶναι λοιπόν ; μὴ με γυρεύουνε ; τί ; Χειρονομίες μόνο ξεχω-
ρίζουν κουρασμένες στὸ βάθος τῆς σκοτεινῆς μας θάλασσας καὶ ξανά
πάνω ἀπὸ τὴν παραμορφωμένη καὶ φοιχτὴν ἔκτασι στὴν ὀποία κρυ-
φοῦσε ὁ παγερὸς Θάνατος, ἢ φωνὴ σβύνει.

Ἐνα ὄρνιο γληγοροσηκώνεται.

Τὸ ἄλογο δὲν ἔπαψε νὰ στραγγίζει τὸ αἷμά του, ποῦ σταλά-
ζει—μ' ἀγγίζει—σὰν ἐδῶ νὰ βγαίνει ἓνα αἱματένιο χαντάκι τῆς πε-
διάδας καὶ τὸ ρέμμα τοῦ παιδεμοῦ τῶν τραυματισμένων.

Ὡ, ἢ ἀλήθεια πάντα κοινοστέκεται τόσο μακρὰ ὅσο δὲν πιστεύει
κανεὶς.

Σκύβουν μπροστὰ στὸν πόνο ποὺ τραβοῦν τὰ ζῶα γιὰ τὰ τοὺς
νοιώθουν πραγματικά.

Οἱ Ἄνθρωποι . . . οἱ Ἄνθρωποι . . .

Γύρω ή πεδιάδα δείχνει μιὰ παραμόρφωση και μιὰ καταστροφή. Στο άτέρμονο βάθος του όρίζοντα που τότε κόκκινος και ποτε σκουρος... ή πεδιάδα άπλώνεται μεγαλόπρεπη...

...Νά τὸ βράδυ ή ώρα που άνάβουν τὰ φῶτα.

Οί όρίζοντες τῆς τεφρῆς μέρας, του σκοτεινού βραδιου και τῆς κατάφωτης νύχτας κλωθογυρουν γύρω άπ' τὰ κουφάρια—σάν γύρω άπό μοχλό.

Είμαι σάν κοιμισμένος... όπως τὰ παιδιά. Κουράζομαι... ήσυχάζω, χαμηλώνω τὰ μάτια, ... όνειρεύομαι στο σπίτι.

Δέ θάθελα νά πεθάνω, όχι νά μὴν πεθάνω, ... κι' άνοίγω τὰ μάτια γυρεύοντας αὐτους που σηκώνουν τὰ φορεῖα.

Και ξανά όνειρεύομε στο σπίτι.

... Κάτω, άναμφίβολα, κάθονται μαζεμένοι για νά περάσουν τῆ βραδιά, προτου συρθοῦν στη συνηθισμένη άκνησία τῶν δωματιών, και κοιμηθοῦν μέσα στα πράγματα που δέν ξυπνοῦν ποτέ.

Ἡ Μαρία είναι κεί—κι' οί άλλες γυναίκες έτοιμες νά σερβίρουν τὸ δείπνο.

Στο σπίτι άπλώνεται ή μυρουδιά τῆς κουζίνας.

Ἄκουώ τῆ Μαρία νά μιλεῖ όρθια, ύστερα καθισμένη στο τραπέζι.

... Κάποιος φέρνει τὸ σπύρτο στη λάμπα, βγάζοντας τὸ γυαλί.

Ἡ Μαρία έρχεται νά κλείσει τὰ παντζούρια.

Τὰ χέρια της άπλώνονται—και ύστερα στέκεται και βυθίζεται μιὰ στιγμή κάτω στη νύχτα.

Νοιώθει τὸ άνατρίχιασμα που νοιώθω. Βυθίζεται στη σκιά.

Κυττάζει όπως κι' έγώ.

Τὰ μάτια μας συναντιοῦνται.

Είμαι μιὰ αλήθεια—άφου ή νύχτα τῆ ζώνει όπως κι' έμένα ή ίδια νύχτα—τὸ διάστημα δέν είναι οὔτε όρατὸ οὔτε κι' αλήθινὸ—τὸ διάστημα δέν είναι τίποτα.

Που βρίσκουμαι;

Που είναι ή Μαρία; Που είναι;

Δέν ξαίρω... Δέν ξαίρω.

Δέ νοιώθω τὴν πληγή τῆς σάρκας μου, ... μὰ μήπως νοιώθω και τὴν πληγή τῆς καρδιάς μου;....

Μετάφραση Κ. Κ.

ΣΤΟ ΥΠΟΓΕΙΟ

L. ANDREIEFF

Ἐπινε πολὺ· έχασε τῆ θέση του και τούς φίλους του και στο τέλος κατάντησε νά κάθεται σ' ένα υπόγειο έχοντας για συντροφιά κλέφτες και πόρνες. Φοροῦσε τὰ τελευταῖα ρούχα που τούχαν άπομείνει.

Τὸ άναιμικὸ και άρρωστιάρικο κορμί του σκελεθρωμένο άπό τῆ δουλειά και ρημαγμένο άπό τὸ πόνο και τὸ πιότὸ τὸ παραμόνευε πιὰ ὁ χάρος τὸ άρπαχτικὸ πουλι που μονάχα στο σκοτάδι βλέπει. Ἄπὸ νωρίς κρυβόταν στις σκοτεινές γωνιές και σάν νύχτωνε έρχόταν και καθόταν σιωπηλὰ στο προσκέφαλό του και κεί περνοῦσε ὡρες δλάκερες ὡς τὸ πρωτὸ με μιάν ήσυχη έπιμονή· και όταν ὁ Κιζνακῶφ στο πρώτο φῶς τῆς μέρας έβγαζε κάτω άπό τὰ σκεπάσματα τὸ γλωμὸ του κεφάλι με τὰ τρομαγμένα μάτια του ὅμοια με μάτια ζφου που τὸ κυνηγᾶν, ή κάμαρα ήταν άδεια πιὰ. Ὅμως εκείνος δέν πίστευε σάν τούς άλλους αλλά κύτταζε ύποπτα τῆς γωνιές· γυρίζοντας ξαφνικά και με πονηριά έρριχνε μιὰ ματιὰ πίσω του στ' άραιὸ σκοτάδι τῆς νύχτας πουφευγε. Τότε έβλεπε κάτι που οί άλλοι ποτέ τους δέ βλέπαν· ένα πελώριο σταχτὸ σῶμα που κουνιότανε άμορφο και τρομερό. Ἦταν ρευστὸ και γιόμιζε ὅλη τὴν κάμαρη άφίνοντας νά φαίνονται πίσω του τὰ πράγματα σάν μέσα άπό γυαλί. Ἄλλά τώρα ὁ Κιζνακῶφ δέν τὸ φοβότανε και τὸ τέρας χανότανε ὡς τὴν άλλη νύχτα και μονάχα κάτι σάν παγωμένα σημάδια άπομένανε. Ὅταν τὸν έπερνε ὁ ύπνος καμμιά στιγμή, άπαίσιοι και παράξενοι επιάλτες τὸν βασάνιζαν. Ἐβλεπε μιὰ άσπρη κάμαρα με τὸ πάτωμα και τούς τοίχους κατακάθαρους και φωτισμένους άπό ένα ζωηρὸ φῶς άσπρο κι' αὐτὸ, και ένα μαῦρο φεῖδι που γλυστροῦσε κάτω άπό τὴν πόρτα μ' ένα άνάλαφρο κρότο ὅμοιο με γέλοιο. Τὸ έρπετὸ άκουμποῦσε χάμου τὸ λεῖο και μυτερὸ κεφάλι του, σουρνότανε γλήγορα άνάμεσα στην κάμαρα, κουλουριαζότανε και ξαφνικά χανότανε μυστηριώδικα για νά ξαναβγεῖ πάλι κάτω άπό τὴν πόρτα με τῆ γλυστερῆ γλώσσα του έξω, ὅμοιο με σκοτεινὴ μαύρη κορδέλλα· κι' αὐτῆ ή δουλειά ξακολουθοῦσε αδιάκοπα. Μιὰ φορὰ όνειρεύτηκε κάτι ευχάριστο και άρχίνησε νά γελάει, αλλά τὸ γέλοιο του άντήχησε παράξενο και πένθιμο σάν πνιγμένο άναφυλλητὸ· έτσι μερικὲς φορὲς στ' άγνωστα

βάθια τῆς ψυχῆς γελᾷ ἢ κλαίει κάτι τι ἐνῶ τὴν ἴδια στιγμή τὸ σῶμα κείτεται ἀκούνητο σὰν πτώμα.

Σιγά, σιγά οἱ κρότοι τῆς μέρας πού ξημέρωνε φτάσανε στ' ἀφτιά του· οἱ φωνές τῶν περαστικῶν θ' ἀντηχοῦσαν βαρυά, τὸ μακρυνὸ τρίξιμο μιᾶς πόρτας, ὁ θόρυβος τῆς σκούπας τοῦ πορτιέρη, πού σκούπιζε τὸ χιόνι τὸ στιβαγμένο στὸ κατῶφλι τῆς πόρτας καὶ ὅλοι οἱ ἀόριστοι ἤχοι τῆς πόλης πού ξυπνοῦσε. Καὶ τότε ἦταν πού ξεφύτρωνε μπροστά του αὐτὸ τὸ τρομερὸ πρᾶμα, αὐτὸ τὸ ἀλύπητο καὶ καθαρὸ συναίσθημα πὼς μιὰ νέα μέρα ἐρχόταν καὶ πὼς αὐτὸς ὁ Κιζνακῶφ ἔπρεπε νὰ σηκωθεί καὶ νὰ ξαναρχίσει τὸ πάλημα μετ' ἡ ζωῆ δίχως ἐλπίδα γιὰ νὰ νικήσει.

Ἐπρεπε νὰ ζήσει.

Γύριζε τὴν πλάτη του στὸ φῶς τραβοῦσε τὸ σκέπασμα ὡς τ' ἀφτιά, γιὰ νὰ μὴ φτάσει καμιὰ ἀχτίδα στὰ μάτια του, κουβαργιαζότανε, ἔφερε τὰ γόνατά του στὸ σαγόνι του καὶ καθόταν ἔτσι ξερός γιὰ τὴν φοβόταν νὰ κάνει τὴ μικρότερη κίνηση, ἀκόμα καὶ τὰ πόδια του ν' ἀπλώσει. — Τὰ ροῦχα πού σκεπαζότανε, γιὰ νὰ προφυλαχτεῖ ἀπὸ τὴν παγωνιά πούκανε στὸ ὑπόγειο, σχηματίζανε δολάκερη στίβα πάνω στὸ κρεβάτι, ἀλλὰ αὐτὸς δὲν ἐνοιῶθε τὸ βάρος καὶ τὸ κορμί του ἦταν ξυλιασμένο ἀπὸ τὸ κρύο. — Κάθε φορὰ πούφτανε ὡς αὐτὸν κανέναν ἤχος πού μιλοῦσε γιὰ τὴ ζωῆ τοῦ φαινόταν πὼς τὸ κορμί του φούσκωνε κ' ἔμενε ἀπροφύλακτο. — Τότε μαζεύονταν ἀκόμη περισσότερο κ' ἔκλαιγε σιωπηλά, ἄφωνα καὶ ἀφηρημένα, γιὰ τὴν φοβόταν καὶ τὴν ἴδια τὴ φωνή του καὶ τὴς ἴδιες τὴς σκέψεις του. Παρακαλοῦσε κανεὶς δὲν ξαίρει ποιόν, νὰ μὴν ξημερώσει ἡ ἡμέρα γιὰ νὰ μπορεῖ νὰ μένει πλαγιασμένος κάτω ἀπὸ τὸ σωρὸ μετ' ἡ κουρέλια του δίχως νὰ κουνιέται καὶ νὰ σκέφτεται· ἔπειτα ἔβαλε ὅλη τὴ θέλησή του γιὰ νὰ κρατήσει τὴν ἡμέρα πού μεγάλωνε καὶ νὰ πιστέψει πὼς ξακολουθοῦσε ἡ νύχτα. Εὐχότανε περισσότερο ἀπ' ὅλα νᾶρχόταν κάποιος νὰ τοῦβαζε ἕνα πιστόλι στὸ σβέγκο ἐκεῖ πού σχηματίζεται μιὰ λακούβα, καὶ νὰ τραβοῦσε.

Ἄλλὰ ἡ μέρα προχωροῦσε, μεγάλωνε καὶ ὁ κόσμος ὅλος ἄρχισε νὰ κινιέται, νὰ μιλάει, νὰ δουλεύει, νὰ σκέφτεται. Στὸ ὑπόγειο ἡ γρηὰ Ματρένα ἡ νοικοκυρὰ πούχε ἕναν εἰκοσιπεντάρη γιὰ ἀγαπητικὸ, σηκωνότανε πρώτη κ' ἀρχινοῦσε νὰ βροντάει μετ' ἡ πόδια τῆς στὴν κουζίνα νὰ τσουγκράει τὰ τσετζερέδια καὶ νὰ πηγαινόρχεται μπροστὰ ἀπ' τὴν πόρτα τοῦ Κιζνακῶφ.

Ἐκεῖνος ἐνοιῶθε πὼς ἦταν κοντά του καὶ πάγωνε ἀποφασισμένος

νὰ μὴν ἀπαντήσει ἀν τοῦ φώναζε· ἀλλὰ ἐκεῖνη ἔφευγε δίχως νὰ πεῖ τίποτα. Λίγες ὥρες πὺ ὕστερα ξυπνοῦσαν δυὸ ἄλλοι νοικάρηδες, ἡ Ντουνιάσα ἕνα πεταχτὸ κορίτσι, καὶ ὁ ἀγαπητικὸς τῆς γρηᾶς ὁ κύριος Ἀβραὰμ Πέτροβιτς· ἔτσι τὸν λέγαν ὅλοι εὐλαβικά καὶ μ' ὅλη τὴ νεαρή του ἡλικία ἦταν πολὺ τολμηρὸς καὶ ξεφτέρει στὸ κλέψιμο. Ὅταν ξυπνοῦσαν αὐτοὶ ὁ Κιζνακῶφ ἔτρεμε ἀπὸ τὸ φόβο του γιὰ καὶ οἱ δυὸ τους εἶχαν δικαιώματα ἀπάνω του. Μποροῦσαν νὰ μποῦν στὴν κάμαρα νὰ κάτσουν στὸ κρεβάτι του νὰ τὸν ἀγγίξουν μετ' ἡ χέρια τους καὶ νὰ τὸν ἀναγκάσουν νὰ σκέφτεται καὶ νὰ μιλάει· μετ' ἡ Ντουνιάσα εἶχε πιάσει σχέσεις μιὰ μέρα πούταν μεθυμένος καὶ τῆς ὑποσχέθηκε νὰ τὴν παντρευτεῖ καὶ μῶλο πού κείνη τὸ πῆρε στ' ἀστείο, τὸν κύτταζε σὰν ἀγαπητικὸ τῆς καὶ τὸν ὑποστήριζε. — Ἦταν ἕνα ἡλίθιο καὶ ἀνήθικο πλάσμα, βρωμοῦσε καὶ περνοῦσε τὴς περισσότερες νύχτες στὸ σταθμό. — Ὅσο γιὰ τὸν Ἀβραὰμ Πέτροβιτς ὀρκιστήκανε αἰώνια φιλία.

Ἡ γιομάτη καὶ βροντερὴ φωνὴ τοῦ Πέτροβιτς ἀκούστηκε πίσω ἀπὸ τὴν πόρτα. Ὁ Κιζνακῶφ παγωμένος ἀπὸ τὸ φόβο του καὶ μετ' ἡ ἀφτί τετωμένο ἀρχίνησε νὰ κλαίει μὴ ἔχοντας τὴ δύναμη νὰ συγκρατήσει τὸν ἑαυτὸ του, καὶ αὐτὸ τὸν τρομάζε περισσότερο. Εἶδε νὰ φανερώνεται ὀλοκάθαρα μπροστὰ του ἡ σκιὴ τοῦ μεθυσιῶ τους, ὅταν καθόντουσαν στὸ μισόφωτο ἐνὸς καπηλιοῦ, φωτισμένου μετ' ἡ μονάχα λάμπα, ἀνάμεσα σὲ ὑποπτους ἀνθρώπους πού σιγοψιθύριζαν μεταξὺ τους.

Μιλοῦσαν κ' αὐτοὶ μετ' ἡ χαμηλὴ φωνή, δὲν ἤξαιρε τὸ γιὰτι. Ὁ Ἀβραὰμ Πέτροβιτς χλωμὸς καὶ ξαναμένος ἀστειεύοντανε μιλώντας γιὰ τὴν εἰρηνικὰ ζωῆ τῶν κλεφτῶν. Ξαφνικά γύμνωσε τὸ μπράτσο του κ' ἔβαλε τὸ σύντροφό του νὰ ψάχουλέψει τὰ κακοφτιασμένα κόκκαλά του. Ὁ Κιζνακῶφ τότε τὸ ἀγκάλιασε λέγοντάς του.

— Ἀγαπάω τοὺς κλέφτες, εἶνε τολμηροὶ ἀνθρώποι. Ἐπειτα τοῦ πρότεινε νὰ πιοῦν στὴν ὑγεία τῆς ἀδερφικῆς φιλίας τους, μῶλο πού ἀπὸ πολὺ καιρὸ μιλοῦσαν ἀναμεταξὺ τους στὸν ἐνικό.

— Καὶ σ' ἀγαπάω γιὰτι εἶσαι διαβασμένος καὶ μᾶς καταλαβαίνεις ἐμᾶς τοὺς ἄλλους ἀπάντησε ὁ Ἀβραὰμ Πέτροβιτς. Κύτταξε αὐτὸ τὸ χέρι.

Ἀπλώσε ἕνα λεπτὸ χεράκι πού ἡ ἀσπράδα μποροῦσε νὰ κινήσει τὸν οἶχτο καὶ ὁ Κιζνακῶφ σὲ μιὰ ἔκταση ἀκατανόητη καὶ λησιμονημένη γι' αὐτὸν τώρα, τὸ φίλησε. Τότε ὁ Ἀβραὰμ Πέτροβιτς τοῦ φώναξε περήφανα,

— Ἀλήθεια ἀδερφοῦλη καλύτερα νὰ πεθάνουμε παρὰ νὰ παραδοθῶμε.

Ἔπειτα κάτι τι βρώμικο στριφογύρισε στὸ καμπαρέ, ἓνα κλάψιμο ἓνα σφύριγμα καὶ κάτι φῶτα πού κουνιόντουσαν. Τὶ χαρούμενη βραδιά. Ἀλλὰ πού ὁ χάρος παραμόνευε κρυμμένος στὶς γωνιές, πού ἡ μέρα προχωροῦσε κ' ἔπρεπε νὰ ζεῖ, νὰ μιλάει, νὰ παλέβει γιὰ κάτι τι, αὐτὸ ἦταν ἀνέκφραστα τρομερὸ καὶ ὀδυνηρὸ.

— Ὁ κύριος κοιμᾶται; ρώτησε μ' ἓνα τόνο κοροϊδευτικὸ ὁ Ἀβραάμ Πέτροβιτς πίσω ἀπὸ τὴ πόρτα καὶ μὴ λαβαίνοντας ἀπάντηση πρόστεσε «καλὰ κοιμήσου πού νὰ πάρει ὁ διάολος».

Ὁ Πέτροβιτς δεχότανε πολλοὺς φίλους. Ὅλη τὴ μέρα ἡ πόρτα ἔτριζε καὶ χοντρὲς φωνὲς ἀκουγόntonτουσαν· σὲ κάθε χτύπημα τῆς πόρτας ὁ Κιζνακὼφ νόμιζε πὼς ἐρχόντουσαν νὰ ζητήσουν αὐτὸν καὶ τότε ζάρωνε περισσότερο στὸ κρεββάτι τεντώνοντας τ' αὐτὶ ὥσπου νὰ νοιώσει τίνος ἦταν ἡ φωνή. Ἄκουγε καὶ ἀπ' τὴν ἀγωνία τὸ κορμί του ἔτρεμε μ' ὄλο πού δὲ βρισκόταν στὸν κόσμον ὀλάκερον κανένα πρόσωπο πού μπορούσε νὰ τὸν ἐπισκεφτεῖ. Μιὰ φορὰ, εἶναι χρόνια τώρα εἶχε μιὰ γυναῖκα πού δὲ ζοῦσε πιά. Ξαναγυρίζοντας στὰ περασμένα ἔβλεπε ἀδερφὸν καὶ ἀδερφὴν καὶ μακρύτερα ἀκόμη μιὰ ὑπαρξη πού τοῦ φαινόταν τώρα ἀόριστη καὶ ὠραία καὶ πού τὴ φώναζε μητέρα.— Ὅλοι εἶχαν πεθάνει· ἴσως νὰ ζοῦσε κανέναν ἀκόμη ἀλλὰ ἦταν τόσο χαμένος μέσ' τὸν ἀτέλειωτον κόσμον πού ἦταν ἴδιο μὲ θάνατον· καὶ αὐτὸς τώρα πέθανε τῷζαιρε. Ὅταν ἔκανε νὰ σηκωθεῖ ἀπ' τὸ κρεββάτι τὰ πόδια του τρέμανε καὶ λυγίζανε, τὰ χέρια του κάνανε ἀβέβαια καὶ παράξενες κινήσεις κ' αὐτὸ ἦταν ὁ θάνατος. Ἀλλὰ καρτερώντας τὸν νάρθει πρέπει νὰ ζήσει καὶ αὐτὸ εἶνε ἓνα τόσο ἀπειλητικὸ πρόβλημα γιὰ ἓναν ἄνθρωπον δίχως λεφτά, ὑγεία καὶ θέληση, πού τὸν κυριεύει ἀμέσως ἀπελπισία.

Πετάει μακρὰ τὸ σκέπασμα, νοιώθει κάτι σὰν τσιμπήματα στὰ χέρια καὶ τὸν πιάνουν τέτοια κλάμματα πού φαίνονται σὰν νὰ βγαίνουν ἀπὸ χιλιάδες πονεμένα στήθια.

— Ἄνοιξε διάβωλε φωνάζει ἡ Ντουινιάσα χτυπώντας δυνατὰ τὴν πόρτα μὲ τὴ γροθιά της. Ἄνοιξε ἀλλιῶς θὰ τὴ μπάσω μέσα.

Τρέμοντας καὶ παραπατώντας ὁ Κιζνακὼφ βγάζει τὸ σοῦρι καὶ σκοντάφτοντας πάντα πηγαίνει νὰ πέσει στὸ κρεββάτι του. Ἡ Ντουινιάσα χτενισμένη καὶ πουντραρισμένη τὸν σπρώχνει πρὸς τὸν τοῖχον, σταυρώνει τὰ πόδια καὶ λέει ἀδιάφορα.

— Σοῦ φέρνω ἓνα νέο· ἡ Κάτια πέθανε χτέζ.

— Ποιὰ Κάτια; ρώτησε ὁ Κιζνακὼφ καὶ ἡ γλῶσσα του κινεῖται δύσκολα καὶ ἀβέβαια σὰν νὰ μὴν εἶναι δική του.

— Τί, τὴν ξέχασες τοῦ λέει ἡ Ντουινιάσα γελώντας. Ἡ Κάτια πού καθόταν ἐδῶ· πὼς δὲν τὴ θυμάσαι; δὲν εἶνε μιὰ βδομάδα πούφυγε.

— Πέθανε;

— Ναὶ πέθανε, ὅπως πεθαίνει ὅλος ὁ κόσμος.

Ἡ Ντουινιάσα σαλιώνει τὸ μικρὸ της δάχτυλον καὶ βγάζει τὴ πούντρα πού σκεπάζει τὰ ἀραιὰ της φρύδια.

— Πῶς πέθανε;

— Ὅπως ὅλος ὁ κόσμος σοῦ λέω· ποὺς ξαίρει ἀπὸ τί πέθανε; Χτέζ μου τόπαν στὸ καφφενεῖον, μοῦπαν μονάχα «ἡ Κάτια πέθανε...»

— Τὴν ἀγάπαγες;

— Βέβαια τὴν ἀγάπαγα· τί ἐρώτηση!

Ἡ Ντουινιάσα κουνάει τὴ χοντρή της γάμπα καὶ τὰ χτηνώδικα μάτια της κυττάζουν μὲ μιὰν ἠλίθια ἀδιαφορία τὸν Κιζνακὼφ. Δὲν ξαίρει πιά γιὰ τί νὰ μιλήσει καὶ τὸν κυττάζει μὲ τρόπο πού νὰ τοῦ δώσει νὰ καταλάβει πὼς τὸν ἀγαπάει· γι' αὐτὸ κλίνει ἀλαφρὰ τὸνα μάτι καὶ χαμηλώνει τὶς ἄκρες τῶν χοντρῶν της χειλιῶν.

Ἡ ἡμέρα ἄρχισε.

(Στ' ἄλλο φύλλον τελειώνει)

Μετάφραση I. ΒΡΥΧΩΡΟΠΟΥΛΟΥ.

ΑΛΗΤΕΣ

PAUL VERLAINE

Τὰ πόδια τους γιὰ κάθε δρόμον
Μόνα χουσάφια - τὴ ματιά τους.
Τὸν πρῶτον δρόμον πού εὔρουν παίρνουν
Κουρελιασμένοι κ' ἀγοριεμένοι.

Οἱ φρόνιμοι τοὺς δασκαλεύουν,
Οἱ ἄμυαλοι γιὰ τρελλοὺς οἰχτεῖρον,
Τοὺς βγάζουν τὰ παιδιὰ τὴ γλῶσσα
Κ' ὅλες οἱ νέες τοὺς κοροϊδεύουν.

Περίγελα καὶ μισημένοι
Γιατί, στ' ἀλήθεια μαγεμένοι,

Πρὸς τὰ λυκόφωτα, ἀκλουθώντας
Κάποιο κακὸ ὄνειρο πηγαίνουν,

Γιατί τις ἠχερὲς κιθάρες
Κρούοντας μ' ἐλεύτερο ἓνα χέρι,
Ἐπαναστατικὰ τραγούδια
Νοσταλγικὰ ἀλλόκοτα ψάλλουν.

Καὶ γιατί τέλος στή ματιά τους,
Ἐπίμονα, γελάει καὶ κλαίει
Ἐρωτας γιὰ ὅλα τὰ αἰώνια,
Γιὰ τοὺς Ἀρχαίους νεκροὺς καὶ Θεούς!

— Ἐμπρὸς ἀλήτες δίχως στάση
Σκοτεινοὶ καὶ καταραμένοι
Σ' ἀμμουδιὲς πέρα καὶ σὲ σπήλαια
Κλειστοὶ οἱ παράδεισοι γιὰ σᾶς!

Φύση κ' ἀνθρώποι συμμαχοῦνε
Γιὰ νὰ χτυπήσουν τὴν ἀγέροχη
Μελαγχολία σας πὺν ψηλὰ
Τὸ μέτωπο ἔχοντας τραβάτε,

Καὶ πάνω σας ἔτσι ἐκδικώντας
Τρανῶν ἐλπίδων τὴ βλαστήμια,
Τὸ μέτωπό σας τᾶθλιο δέρνουν
Μὲ τῶν στοιχείων τᾶδρο μαστίγι.

Τὴ σάρκα σας τὸ κάμμα ψήνει
Κ' ἡ χειμωνιά τὴν περουνιάζει,
Κι' ἡ θέρμη λύνει σας τὰ μέλη,
Ποὺ τὰ ξεσκίζουνε τ' ἀγκάθια.

Ὅλα σᾶς διώχνουν καὶ σᾶς θλίβουν,
Κι' ὅταν ὁ θάνατος σᾶς εὔρει
Τὸ παγωμένο ἰσχνό σας πᾶμα
Κι' οἱ λῦκοι θὰ περιφρονήσουν.

(Eaux Fortes II)

Γ. Κ.

ΝΕΟΙ ΒΩΜΟΙ 20—

ΓΙΑ ΕΝΑ ΜΑΡΤΥΡΑ ¹

ROMAIN ROLLAND

Νὰ μιὰ κατάρα κατὰ τοῦ πολέμου. Ἐκεῖνος ποὺ τὴν πετάει κατὰ πρόσωπο τοῦ τέρατος εἶναι ἓνας νεαρὸς νεκρὸς τοῦ Βερντέν.

Τὸ πιὸ τραγικὸ αὐτοῦ τοῦ βιβλίου, εἶναι ὅτι αὐτὴ ἡ φωνὴ ποὺ καταριέται δὲν φαινόταν καμωμένη παρὰ γιὰ λόγια γλυκύτητας καὶ ἀγάπης. Ὁ Marc de Larreguy de Civrieux, ἦταν ἡ πιὸ εὐαίσθητη ψυχὴ. Περιτριγυρισμένος, ἀπὸ τὴν παιδικὴ του ἡλικία ἀπὸ τὴν ὁμορφιά τῆς Μεσογείου, αὐτὸς ὁ νεαρὸς Γάλλος, γεννημένος στὴ Sorrente εἶχε γιὰ τὸν τραγουδιστὴ τῆς Γκραζιέλλας ἓνα πάθος ἐρωτικόν. Ποτὲς δὲν ἀποχωρίσθηκε τὸ βιβλίον τῶν Ἀρμονιῶν, ποὺ τὸ βρῆκαν μετὰ τὸ θανατό του μέσα στὸ στρατιωτικὸ του σακκίδιο! Καὶ ἡ ἐπιθυμία του, ποὺ τὴν εἰσάκουσε ἡ πονεμένη φιλοσοφία ἑνὸς πατέρα, ἦταν νὰ ταφεῖ πλάι στὸ Λαμαρτῖνο.

Προσθέτω, ὅτι ὁ ποιητὴς τῆς «Μούσας τοῦ Αἵματος» αὐτοῦ τοῦ ἐπαναστατικοῦ βιβλίου, ἦταν παλιᾶς Γαλλικῆς οἰκογένειας, καθολικῆς, συντηρητικῆς καὶ ὅτι εἶχε ὁ ἴδιος προσχωρήσει, γιὰ ἓνα καιρὸ, στὴν Action Française.

Καὶ εἶναι αὐτὸς ὁ πιστὸς μαθητὴς τοῦ Λαμαρτῖνου, ποὺ ἀνατράφηκε μὲ φιλολογικὲς καὶ πολιτικὲς παραδόσεις τῆς παλιᾶς Γαλλίας, ποὺ πετάει κατάρες κατὰ τοῦ εἰδώλου τῆς δολοφόνου πατρίδας καὶ κατὰ τῶν ψευτο-παπάδων τῆς:

«Υποκριτᾶδες εὐσεβεῖς, μὲ φρενητιώδικη καρδιά»

Μποροῦμε νὰ κρίνουμε τὴν ἠθικὴ παραφορὰ ποὺ θὰ ἀναστάτωση αὐτὴ τὴ νεαρὴ ὑπαρξία. Ἦταν σχεδὸν ἀπότομη γιὰτὴν ἡ ἀναχωρήσῃ του γιὰ τὸ μέτωπο εἶναι στὶς 15 Ἰουλίου 1915, καὶ τὸ ποίημα μὲ τὸ ὁποῖο ἀρχίζει αὐτὴ ἡ συλλογὴ, ἐκεῖνο ποὺ ἔδωκε τὸν τίτλο στὸ βιβλίον: «Ἡ Μοῦσα τοῦ Αἵματος», αὐτὸ τὸ ἀφιέρωμα στὸ «Θάνατο, ἰνδικὸ εἶδωλο μὲ τὰ χίλια δυὸ πρόσωπα», εἶναι τοῦ Ὀκτωβρίου 1915. Ἡ ἀγανάκτηση καὶ ἡ ἀπαισιότητα ὅλο καὶ μεγάλωναν ἀπὸ τότε, ἕως τὸ τελευταῖόν του ποίημα, γραμμένο ἓνα μῆνα πρὶν ἀπ' τὸ θανατό του.

Αὐτὸ τὸ θάνατο, ὁ Marc de Larreguy de Civrieux, τὸν προαι-

¹ Marc de Larreguy de Civrieux: La Muse du Sang. Πρόλογος.

σθανόταν. Σὲ δρισμένες στιγμές, μιλοῦσε γι' αὐτὸν ὅπως γιὰ ἓνα παρελθόν, καὶ εἶναι γιατί ἔβλεπε κι' ὅλας τὸν ἑαυτὸ του στὴν ἄλλη ὄχθη τοῦ χρόνου, ποὺ ἀναγνώριζε σ' αὐτὸν τὸ δικαίωμα νὰ εἰπεῖ τὴν ἀλήθεια κατὰμουτρα στοὺς δημίους του :

«Μισῶ τὰ κούφια λόγια, γιὰ πατρίδες,
τὸ ψέμμα, μὲ τοὺς ψεῦτες λάτρεις πολεμῶ
τὸ παρελθόν, γιὰ τὴ Πατρίδα μου κόβει κάθε μου δεσμό!».

Ποιά εἶναι λοιπὸν ἡ ἀλήθεια ποὺ ἀντιτάσσει σ' αὐτὸ τὸ ψέμμα;
Ἡ ἀλήθεια, εἶναι ὅτι οἱ ἀληθινοὶ ἐχθροὶ δὲ βρίσκονται πέρα ἀπὸ τὰ σύνορα...

«Μέσα στὸ κράτος τοῦ θανάτου δὲν ὑπάρχουν πούθενά σύνορα...»,
ὅλοι οἱ λαοὶ θυσιάζονται τὸ ἴδιο γιὰ ἓνα ζήτημα ποὺ δὲν εἶναι
δικό τους καὶ τὸ ὅποιο δὲν τὸ νοιώθουν.

Ἐχθρός, εἶναι, σ' ὅλες τὶς χώρες: ὁ ἐγωϊσμός, ἡ ἀλαζονεία, τὸ
συμφέρο μερικῶν, ποὺ τὸ καταστρεπτικὸ ἐπακολούθημα ἑκατοντα-
πλασιάζεται ἀπὸ μιὰ ἰδεολογικὴ μέθη, ποὺ μπορεῖ νὰ συγκριθεῖ μὲ τοὺς
χειρότερους θρησκευτικὸς φανατισμοὺς τῶν παλιῶν χρόνων. Ὅταν
τὸ ψέμμα αὐτοῦ τοῦ ἰδεαλισμοῦ φανερώνεται στὰ μάτια τοῦ Marc de
Larreguy — (ἔτσι μπρὸς στὸ μακελεῖο τοῦ «Σπητιοῦ τοῦ Δάσους») —
ἡ εἰλικρινὴς ψυχὴ του ἐπαναστατεῖ ἀπὸ ἀηδία· μὲ μιὰ ἐξερευ-
σμένη περιφρόνηση πετᾷ τὸ γελοῖο τίτλο τοῦ «ποιητῆ»...

«... Ἐγὼ ποὺ δὲν εἶμαι ποιητής...»

Στὰ μεγάλα πλᾶνα λόγια ἀντιτάσσει, ἀπὸ ἀντίδραση τὴν ὠμὴ
πραγματικότητά. Καὶ, μέσα στὴν ἀπόγνωση αὐτῆς τῆς ἀνακάλυψης
τὸ πᾶν τοῦ φαίνεται ψέμμα, ἡ ὁμορφιά τοῦ κόσμου, τὸ πᾶν, τὰ
δάση, ὁ οὐρανὸς ἀκόμα. «Ὅλος αὐτὸς ὁ φαινομενικὸς κόσμος δὲν
εἶναι παρὰ μιὰ ἐνέδρα...» Ἡ νεολαία τῶν χαρακωμάτων, θαμμένη
ζωντανὴ μέσα στοὺς τάφους τῆς Argonne, ἔχει τὸ φρικιαστικὸ συναί-
σθημα ὅτι τὸ πᾶν ἔχει συνασπισθεῖ ἐναντίον της — ἐχθροὶ καὶ φίλοι,
οἱ ἄνθρωποι καὶ ἡ φύση. Ἀλλά, πόσο θὰ ἤθελαν τουλάχιστο, πρὶν
πεθάνουν, νὰ φωνάξουν τὴν καταφρόνησή τους στοὺς ἐπίσημοὺς
νεκροθάφτες, στοὺς ἡρωϊκὸς δημοσιογράφους, οἱ ὅποιοι μὴ ὄντας
εὐχαριστημένοι μὲ τὸ νὰ τοὺς ἀναγκάζουν νὰ πεθάνουν, «μέχρις
ἑσχάτων», τοὺς παρέχουν μιὰν ἐπικὴ χαρὰ, καὶ ἀφοῦ τοὺς βασανίσουν
ζωντανούς, τοὺς κυνηγοῦν ἀκόμα καὶ μέσα στοὺς τάφους: «Ἐγερ-
θῆτε οἱ Νεκροί!!».

« Ἀφήστε τους γιὰ νὰ κοιμοῦνται εἰρηνικά!

Ἄφοῦ ἔφεραν τὸ βάρος

Ἀπὸ κακὰ, καὶ ἐγλήματα

Ἄφοῦ καταδικάστηκαν γιὰ τὰ πολιτικὰ σας μίση...»

Δὲ γνωρίζω ἂν, ὅπως τὸ λέγει στὸν πρόλόγόν του ὁ Marc de Lar-
reguy, αὐτὸ τὸ βιβλίον ἀντανακλᾷ τὴν «ἀκριβὴ ψυχολογία τοῦ στρα-
τιώτη κατὰ τὸν πόλεμον αὐτό». Τὸ ἀνθρώπινο πλῆθος ἔχει ἑκατομ-
μύρια κεφαλές. Ἡ χαρὰ καὶ ἡ λύπη δὲν εἶναι ἴδιες γιὰ ὅλους.
Εἶναι πάντα οἱ καλύτεροι ποὺ εἶναι πρὸ δυστυχημένοι. Γιατὶ ὑπο-
φέρουν γιὰ τοὺς ἄλλους, ὅσο καὶ γιὰ τοὺς ἑαυτοὺς των. Καὶ ὑποφέ-
ρουν μέσα στὴν ψυχὴ τους, πολὺ περισσότερο παρὰ στὸ σῶμα τους.
Ὁ Marc de Larreguy de Civrieux, ἔλεγε ἓνας ἀξιοματικὸς του
«ἔχει τὶς μεγαλύτερες ἀρετὲς· ἀλλὰ ἔχει ἓνα μεγάλο ἐλλάττωμα: σκέ-
πτεται!» Ἀντίθετα μὲ τὴν περιφημὴ φράση τοῦ Πασκάλ (1) αὐτὸ
δὲν εἶναι κοινὸ στοὺς ἀνθρώπους. Αὐτὰ τὰ καλάμια λυγίζουν, ἀλλὰ
σπάνια σκέπτονται. Ἀγοράζουν μὲ τρεῖς πεντάρες τὴ φαμπρικαρι-
σμένη σκέψη ποὺ τοὺς πουλοῦν μαζί μὲ τὸ ἀλκοόλ, οἱ κυβερνήσεις.
Ἄλοίμονο σὲ κείνους ποὺ σκέπτονται! Ὑπῆρξαν σ' αὐτὸν τὸν
πόλεμο, οἱ ἑσταυρωμένοι. Καθένας ἀπὸ αὐτοὺς ἦταν ἓνας Χριστός.

Ἔτσι βλέπω τὸν κακόμοιρο νεαρὸ Marc de Larreguy de Civri-
eux... «Agnus Dei qui tollis peccata mundi...»

Θὰ ἤθελα νὰ προσθέσω λίγα λόγια παρηγορίας γιὰ τὸ δυστυχι-
σμένο πατέρα. Μὲ μιὰ συγκινητικὴ μετάνοια κατηγορεῖ τὸν ἑαυτὸ
του ἐπειδὴ δὲν ἔκανε τίποτε γιὰ νὰ ἐμποδίσει τὸ θάνατο τοῦ παιδιοῦ
του, καὶ μάλιστα ἐπειδὴ τὸ ἔσπρωξε ὁ ἴδιος σ' αὐτόν. Ἄ! δὲν εἶναι
αὐτὸς ὁ ἔνοχος! ἄς θυμηθεῖ τὴν περίπαθη φιλοστοργία, τὴ συγκινη-
τικὴ καλωσύνη μὲ τὴν ὁποία τοῦ κρύβει ὁ γυιὸς του τοὺς πόνους του,
μέχρι τέλους! — Ὁ ἔνοχος εἶναι τὸ σύνολο μιᾶς γερασμένης κοινω-
νίας, εἶναι μιὰ σαβανωμένη θρησκεία, ποὺ ἦταν μεγάλη στὴν ἐποχὴ
της, καὶ κακούργα σήμερα, ἡ θρησκεία τῆς φυλῆς, τοῦ ἔθνους, ποὺ
πρέπει νὰ πέσει — ποὺ πέφτει μπρὸς στὴ νέα πίστη, τὴν πίστη στὴν
ἀνθρωπότητα. Ἐμεῖς ὅλοι πιστέψαμε στὸ Θεὸ τῶν πατέρων μας, στὸ
γέρο-ζηλιάρη Θεό· κι ἀκόμα οἱ πρὸ ἐλεύθεροι ἀπὸ εὐσέβεια στὴν ἀνά-
μνηση, ἕως τὸ 1914, δὲ θέλανε νὰ ἐλευθερωθοῦν ἀπὸ αὐτόν. Εἶναι
αὐτὸς ὁ αἰσχρὸς πόλεμος, ὁ ὁποῖος ἄνοιξε τὰ μάτια σ' ἑκατομμύρια ἀπὸ

(1) L' homme c' est un roseau, mais un roseau pensant. (Ὁ ἄνθρωπος
εἶναι ἓνα καλάμι, ἀλλ' ἓνα καλάμι ποὺ σκέφτεται). Σ. Μ.

μᾶς. Οἱ θεοὶ τοῦ θανάτου καὶ τοῦ παρελθόντος φανερώθηκαν μετ' ἡμᾶς ἀματόφυρτη γύμνια τους. Καί, πάνω στὴ σφαγὴ τῶν Ἀθῶων, εἶδαμε νὰ πλανᾶται ὅπως οἱ βοσκοὶ τῶν Χριστουγέννων, τὸ ἄστρο πρὸ προανάγγελε τὴν καινούργια θρησκεία. Κατὰ τὶς νύχτες τῆς Argonne, εἶμαι βέβαιος, πὼς ἡ λάμψη του θὰ χἀύδεψε τὰ πονεμένα μάτια τοῦ Marc de Larreguy de Civriex.

Ὁ πατέρας του καὶ οἱ φίλοι του ἄς μὴ μένουν μετ' ἡμᾶς ἐντύπωση τῆς ἀπελπισίας, τοῦ σκληροῦ μηδενός, πού θὰ τοὺς κάνει σπαραξικάρδια τὴν ἀνάγνωση μερικῶν ἀπὸ τὰ ποιήματα αὐτά! Αὐτὰ δὲν εἶναι παρὰ μιὰ στιγμή τοῦ διάβα του πρὸς τὸ δρόμο τοῦ σταυροῦ. Ὁ Marc de Larreguy δὲ στάθηκε διόλου ἐκεῖ. Ὅπως, ἐὰν εἶχε ζήσει, θὰ εἶχε ὀρισμένως διορθώσει, συμπτῆξει τὴν ἀνεπαρκῆ ἢ τὴν ἐλαττωματικὴν καμιά φορὰ ἔκφραση μερικῶν ποιημάτων του, ἔτσι καὶ τὸ ἐνστικτό του τῆς ἐσωτερικῆς ἁρμονίας θὰ εἶχε διορθώσει τὴν βίαιη ἄρνηση μετ' ἡμᾶς τὴν ἐλπίδα καὶ τὴν θέληση ἐνοῦ μέλλοντος πρὸ ἀνθρώπου. Μπρὸς στὴν ἀπαισιότητα τοῦ θανάτου, θὰ εἶχε ν' ἀντιτάξει αὐτῇ τὴν θρησκεία τῆς ζωῆς, πού τὸν διαπερνοῦσε βαθειά, καὶ πού τοῦ εἶχε ἐμπνεύσει τὸ πρὸ καθαρό, τὸ πρὸ ὁμορφο, τὸ πρὸ συγκινητικὸ τραγουδί του: «Σὲ Κεῖνη πού θὰ Λησμονήσει.» Ἐδῶ, ὁ νεαρός νεκρός — (γιατὶ ἡ φωνὴ του φαίνεται κι ὅλα νὰ ἔρχεται ἀπὸ τὸν ἡλύσιο κόσμον) — μέσα στὴν ἀπάρνησή του παρακαλεῖ κείνους πού τοῦ εἶναι πρὸ ἀγαπητοὶ νὰ μὴν κρατήσουν διόλου τὴ μνήμη του:

«Λησμόνησε.. Καὶ ἄς μὴν ἔχει καμιά σου τύψη ἢ καρδιά!.

Ἄγάπα τὴ ζωή,..

Ἡ Θύμησή γιὰ 'να νεκρό, θὲ νᾶνε ἁμαρτία,
ἀγάπα τὴ χαρά!..

Ἄντιό! φεῦγα μακριὰ στὰ κύματα τοῦ χρόνου,
ἢ ἀγάπη σὲ προσμένη κάτου.

Αὐτὴ ἡ ἅγια εἰκόνα καλωσύνης καὶ ἀγάπης πού λησμονεῖται γιὰ νὰ μὴ σκέφτεται παρὰ στὴν εὐτυχία τῶν ἀγαπημένων του, θὰ μείνει στὴ θύμησή μας, δεμένη μετ' ἡμᾶς τὸ ὄνομα τοῦ Marc de Larreguy de Civriex. Αὐτὸ τὸ νεαρὸ θῦμα ἄς εἶναι γιὰ μᾶς τὸ σύμβολο τοῦ ἀνθρώπου τοῦ ὀρισμένου κόσμου — τῆς παγκόσμιας νεολαίας, πού θυσιάστηκε, ἀπὸ μιὰ ἀνθρωπότητα πού παραληρεῖ, στὰ βάρβαρα εἶδωλά της.

(Μετ.)

ΑΝΤΩΝΗΣ ΣΚΑΝΤΑΡΑΝΗΣ

ΝΕΟΙ ΒΩΜΟΙ 24—

Η ΜΟΥΣΑ ΤΟΥ ΑΙΜΑΤΟΣ

MARC DE LARREGUY (DE CIVRIEUX)

Ὁ θάνατε! Εἶδωλο Ἰνδικό, μετ' ἡμᾶς χιλίες μορφές σου
Ἡ τερατώδης ὄψη σου τὸ πνέμα νεκροσβαίνει
Κι' ἐνσάρκωση κατάφρωνη, σιγογαληνεμένη
Θρονιάζει μεγαλόπρεπα, στὸν τάφο τῶν αἰώνων.

Καθένας σκύβει στὸ ζυγὸ—ἄθελα τοῦ «γραφοῦ του»
Σὲ μιὰ μορφὴ σου ἔρχεται, μιὰ μέρα ὀρισμένη,
Ὅλοι ζυγώνουνε σὲ σὲ—στρατιῶτες νεοεισερχόμενοι
Σ' ἄλλους πετᾶς τὸ σαρκασμὸ καὶ σ' ἄλλους χαμογέλιο.

Μορφές σου πάντ' ἀλλάζουνε μαζί μετ' ἡμᾶς πεπρωμένα
Μ' ἄστερωμένα μάτια ἢ μιὰ, μετ' ἡμᾶς συσπασμένα
Σὲ παγωμένο φίλημα σκύβει τῶν ἐρωμένων.

Καὶ γὼ πεθαίνω κάτωθε ἀπὸ μιὰ κολασμένη
Μούσα τοῦ αἵματος σκληρῆ καὶ λιποσαρκιασμένη,
Τὸν πόλεμον, μετ' ἡμᾶς τὸ τραγικὸν τὸ γαύριασμα τοῦ τρομοῦ.

Η ΠΑΝΤΙΕΡΑ ΤΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ

Μιλῶ γιὰ σᾶς, ὦ ἀδέρφια μου ἄγνωρα,
Πού δὲν τολμᾶτε νὰ ξεχῦστε τὸν πικρὸν σας πόνον,
Πεθαίνετε ἀμίλητοι, χωρὶς μιὰ ἐλπίδα, μόνο,
Γιὰ κάποιον ἀνθρωπότητα μετ' ἡμᾶς ἡγέτες.

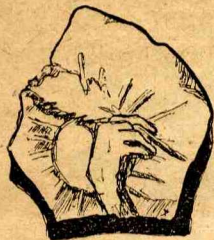
Μιλῶ γιὰ σᾶς γερο-γονιοί, πού τώρα σιγοκλαίτε,
Τὸ θάνατον κάποιου παιδιοῦ, ἐλπίδα καὶ καμὸν σας,
Καὶ δὲν πιστεύετε ὕστερα ἀπὸ τὸ σπαραγμὸν σας,
Στοὺς ψεῦτες καὶ τοὺς δήμιους, πού σᾶς γλυκοπλανέψαν.

Μιλῶ γιὰ σᾶς, φίλοι βουβοὶ τοῦ τάφου, σύντροφοί μου,
Πού ὅλο καὶ πληθαίνετε τὴν ἄχρηστη ἐκατόμβη,
Καὶ θὰ ἐγερθῆτε ἀπὸ τὴ γῆ τὴ μέρα τῆς ἀλήθειας!

Γιὰ ὅλους σᾶς τώρα μιλῶ στὸ πλῆθος τῶν ἀνθρώπων,
Γιὰ νὰ σηκώσουνε ψηλά, στὸν κόσμον πού γκρεμίζεται,
Παντιέραν ἐπανάστασης, παντιέρα ἀδελφωσύνης!

(La Muse du Sang)

Μετάφραση Κ. Κ.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΙ

ΔΥΟ ΛΟΓΙΑ

Γενικά ή εικόνα που παρουσιάζει τα τελευταία αυτά χρόνια ή Νεοελληνική λογοτεχνία, είναι εικόνα κακομοιριάς και ύστερισμού.

Οι άνθρωποι των Γραμμάτων όμοιοι μ' Ανατολίτες μοιρολάτρες ζούν ήσυχα στο παλιό νοικοκυριό, δίπλα στο άχωριστό τους μοτίβο, την Πατρίδα, τον ήλιο, τη βροχή και το κίτρινο φύλλο. Είναι σά να μην πέρασε ποτέ καμιά στιγμή, σάν τὸ σύμπαν να σιάθηκε, σάν να μαρμάρωσεν ή ζωή.

Κι' ύστερα άπ' τούς γέρους, κείνοι που λέγονται νέοι, με τ' άρρωστικάρικα πνεύματά τους, νανουρίζονται σέ τερφές άναμνήσεις, μακριά άπό τὸ φῶς, μακριά άπ' τή ζωή και τὸ λαό, γράφοντας άτεχνους στίχους και άφιερῶματα, ῥηχοι σάν τὸ σύνολό τους.

Στόν κόσμον ὅλο σχεδόν, γίνεται μιὰ φοβερή πάλη, πάλη τάξεων και άτόμων, συγκρούσεις σέ ρεύματα καινούργιων ιδεών . . . Οι κοινωνίες άλλάζουν σύρριζα, ή διανόηση τῶν παλιῶν ήμερῶν περνάει κρίσιμες στιγμές. Μά ὅμως τίποτε άπ' αυτά δέν ενδιαφέρει τούς διανοούμενους μας και τίποτα δέ στέκεται ίκανό να κόψει τούς ύστερικούς κρωγμούς τους.

Σέ μιὰ τέτια κατάσταση περιττεύει πάντα συζήτηση ὀπωδηήποτε άκαδημαϊκή, είτε για σεβασμό, είτε για προνόμια.

Όσοι νοιώθουν τή ζωή, πονοῦν τὸν πόνο τῶν τυραγισμένων, αιστάνονται τὸ αίμα τους ξεστό, ἄς βάνουν μιάν ὀριστική παῦλα κι' ἄς άρχίσουν να δημιουργοῦν. Πίσω ἄς μείνουν τὰ ερείπια και μπροστά ἄς χαράζει τὸ ἔξιλαστήριο τὸ φῶς.

ΟΙ ΛΥΤΡΩΜΕΝΟΙ

Δροσερές επαναστατικές πνοές ἔγγιζουν τὸν διανοητικό κόσμο τῆς Εὐρώπης. Οι παλιοί πρωτοπόροι, οί ἀντιμιλιταριστές συγγραφείς που μόνοι ὑψωσαν φωνή διαμαρτυρίας μέσα άπό τις φλόγες τοῦ Μεγάλου πολέμου, μαζί με τούς άλλους τούς νέους, ἔακολουθοῦν πιστά τὸν ἀνθρωπιστικό και ἀναμορφωτικό τους ἄγωνα.

Ἐδῶ και λίγες μέρες μιὰ καινούργια προκήρυξη τῆς Γαλλικῆς «Κλαρτέ» στάλθηκε πρὸς ὅλα τὰ μέρη τοῦ κόσμου, σ' ὅλους ἀνεξάρτητα τούς διανοούμενους.

Οί άγνοί ἀνθρωπιστές που φώναζαν τὸ: «θέλουμε τήν επανάσταση μέσα στα πνεύματα!», ἀποτείνονται ακόμα μιὰ φορὰ στους σκεπτομένους, για να συντρέξουν τις ὑψηλές τους προσπάθειες, ἐναντίον τῶν ἱμπεριαλιστικῶν πολέμων και τῶν ἀνθρωποσφαγῶν, ἐναντίον τῆς βίας και τοῦ σκοταδιοῦ, για τή χειραφέτηση, τή μόρφωση και τήν καθοδήγηση τῶν λαῶν. Είναι ή φωνή τοῦ Μπαρμπύς που γυρνάει άπό τὰ Γαλλογεργμανικά σύνορα, ή φωνή τοῦ Μπλός, τοῦ Γκαρνιέ, τοῦ Βαγιάν Κουτουριέ, τοῦ Ἄνατὸλ Φράνς, τοῦ Χάουμπταν, τοῦ Λόντον, τοῦ Μαρτινέ, ή κραυγή ἐκείνων που νοιώθουν τὸν πόνο τῆς ἀνθρωπότητος.

Ό Γκόρκυ άπό τήν ομάδα τοῦ Βερολίνου, επαναλαμβάνει τὰ λόγια τῆς Βέρνης: «Είναι ἀνάγκη να σκεφθῆτε για τις βάσεις ἑνός καινούργιου πολιτισμοῦ μέσα στην ἐξέλιξη τῆς ιστορίας. Ἡ σκέψη αὐτή πρέπει να δώσει σ' ἐσᾶς, τούς διανοούμενους τή δύναμη να καθοδηγήσετε τις λαϊκές τάξεις που τείνουν να πραγματοποιήσουν καινούργιες μορφές Κοινωνικῆς ζωῆς. Ἄν οί δυνάμεις σας οί πνευματικές ἐρχόντουσαν να συγχωνευθοῦν με τή μεγάλη δύναμη τῆς συγκίνησης, θά παρουσίαζαν ἄρμονικό τὸ ὀργανωμένο ἐρευνητικό πνεῦμα, δίπλα στην ἀνοργάνωτη δύναμη και θέληση τοῦ λαοῦ που στρέφει πρὸς τή μεγάλη ζωή.»

Όσοι ἀγαποῦν τὸ καλό και τὸ ὄραίο δέν μποροῦν να ἀνεχθοῦν μιὰ κοινωνικὴν ἄσχήμια. Δέν μποροῦν να μὴν αισθάνονται τή φωνή τῶν θυμάτων, και τὸν καιμὸ τῶν μαυροφορεμένων. Δέν θέλουν τήν ἀμορφωσιά που τήν ἐκμεταλλεύεται μιὰ ὀρισμένη τάξη.

Οί νέοι δικοί μας διανοούμενοι, συμμερίζονται ὅλη τήν ἀλήθεια, ἄν οί «σεβαστοί» δέ μποροῦν να τή νοιώσουν.

NATURE MORTE

Ἡ Ἑλληνική καλλιτεχνία προτιμάει να μένει στην ἀφάνειά της. Οὔτε ἕνας λόγος πιά γι' αὐτήν, για τις ροπές της και τή θέση της, ὄξω άπό τὸν ἐφήμερο θόρυβο «λίγων εὐνοουμένων». Και μολονότι ἀριστεῖο δέν παρε-

λήφθηκε να δοθεί και σε δυο τρεις καλλιτέχνες, από λόγους σκοπιμότητας, πουθενά καμιά έλπίδα για να συγκινήσει ή ζωή και το περιβάλλον τους "Ελληνες τεχνίτες, ή στενή άτομική σφραγίδα χαρακτηρίζει το πίν, και τα λίγα ξεθωριασμένα τους σύμβολα.

Γιατί και 'κείνοι που έτυχε να βρεθούν στον ὄξω κόσμο—εκτός από λίγες εξαιρέσεις—δεν ξεχνούν να σιάχνουν «ήρωες» και αγάλματα «ερώτων». 'Η Σχολή των «Νεκρών» τεχνών απέμεινε με τους σεβαστούς δασκάλους της, — και οι ξεσκολισμένοι με τους ξεπλυμένους πίνακές τους.

ΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ

Το ύπουργείο της Παιδείας ὄλο και μελετάει εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις. Το ζήτημα των μεταρρυθμίσεων αυτών αρχίζει από αρκετά χρόνια, δαπανήθηκαν αλύπητα χρήματα του λαού, γίνηκαν ἄπειρες ἐκθέσεις, και ή ουσία είναι πως σήμερα ὁ λαός μένει ἀγράμματος, χωρίς σχολεία και εκπαιδευτικούς λειτουργούς. 'Η κατάσταση αυτή αναφορικά με τα σχολεία είναι παραπάνω από φριχτή. 'Αν υπήρχε μια στατιστική στα τελευταία χρόνια θα ἔδειχνε ἴσως το πλήθεμα των ἀγραμμάτων. Αυτό είναι και το ἔμβλημα της ὄλης εκπαιδευτικής ὑπόθεσης.

1923—1924

"Αγνος σχεδόν κι' ὁ χρόνος που πέρασε... Καμιά ἐξαιρετική σφραγίδα—εκτός από μερικές ἀναλαμπές σάν ἐξαιρέσεις στη λογοτεχνία. Δυο ἔργα του Δήμου Τανάλια, ἄλλα ἔργα μερικῶν νέων, κι' ἕνα πλῆθος μεταφράσεις. Κάποια ἴσως προαναγγελία για μια νέαν ἡμέρα.

"Ας εὐχηθοῦμε τὴν ἀναγέννηση για τὸ νέο χρόνο που θ'ἄρχεπε να είναι πιά ή ὀριστική περίοδος τῆς χειραφέτησης των πνευμάτων στον τόπο μας.

Ο «ΚΟΚΚΙΝΟΣ ΤΡΑΓΟΣ»

"Η παρὰ πάνω μας εὐχή με τὴν ἀρχή του ἔτους ἀρχίζει σιγά-σιγά και γίνεται πραγματικότητα και ή χειραφέτηση του πνεύματος στον τόπον μας ὄλο και κερδίζει ἔδαφος.

Σε λίγες μέρες θα κυκλοφορήσει τὸ βιβλίο του δυνατοῦ συγγραφέα Κώστα Παρορίτη ὁ «Κόκκινος Τράγος». Με τὸ ἔργο του αὐτὸ ὁ Κώστας Παρορίτης προσθέτει ἕνα ἀκόμη λιθάρι στο ἀνθρωπιστικό του ἔργο μέσα στη σιείρα και πνιχτικιὰν ἀτμόσφαιρα τῆς λογοτεχνίας μας. 'Ο «Κόκκινος Τράγος» θα κηρύξει τὸ νέο εὐαγγέλιο τῆς πραγματικῆς κοινωνίας,

τῆς μελλούμενης συνειδητῆς και λυτρωμένης ἀνθρωπότητος, χτυπώντας ὅ,τι σαθρὸ και ψεύτικο, ὅ,τι ἄτιμο και ἄδικο γίνεται σε βάρος των ἀδυνάτων. Με τὸ ἔργο του αὐτὸ ὁ Παρορίτης θα δικαιώσει τὴν πραγματική και δυνατὴ ἀξία του ὡς ἀνθρώπου και συγγραφέα.

ΙΩΣΗΦ ΡΑΦΤΟΠΟΥΛΟΣ

"Ενα ἀκόμα ἀπὸ τὰ θύματα τῆς κοινωνικῆς «ἀρμονίας» πεταμένος, λησμονημένος, ὁ φτωχὸς νέος ποιητῆς, ὁ 'Ιωσήφ Ραφτόπουλος ἔσβυσε δῶ και λίγες μέρες. Σ' ἕνα παγερὸ φθισιατρεῖο. «Τ' ὀρητικό κι' ἀξέχαστο παιδί» των δεκαχτιῶ χρονῶν, ὁ ἐνθουσιώδης ἰδεολόγος, ὁ ἀγνὸς και πιστὸς μύστης τῆς ἀνθρωπιστικῆς ἰδέας, ὁ φτωχὸς βιοπαλαιστῆς δὲν ὑπάρχει πιά. Χτυπημένος ἀπὸ τὴν βαριὰν ἀρρώστια, λησμονημένος και πεταμένος, αὐτὸς που πρὸ δυο χρονῶν ἐπὶ κεφαλῆς ὄλων των φθισικῶν τῆς «Σωτηρίας» παρήλασε με τὰ μαῦρα λάβαρα στην ὁδὸ Σταδίου, ἄφησε τὴ στερνὴ πνοή του μέσα στο φθισιατρεῖο.

"Η ποίηση του Ραφτόπουλου ἀγνή, λιτὴ στην ἔκφραση, με πλέρια τὴν πηγαία συγκίνηση, με τὴν πλατειὰ τῆς ἀνθρωπιστικῆς ἔμπνευση ξάνοιγε πρὸς νέους ὀρίζοντες μιᾶς καινούργιας τέχνης, τῆς ἀληθινῆς τέχνης. 'Ο τραγικὸς του θάνατος δὲν ἄφησε τὴ μεγάλη του ψυχὴ να ἐκδηλωθεῖ ἀκέρια.

Νὰ ἕνα τραγοῦδι στην τύχη παρμένο.

ΠΡΟΛΕΤΑΡΙΟΣ

Σ' ἕνα ὑπόγειο κάθουμαι ὑγρὸ και σκοτεινὸ
Που ἐπάνωθι του ὑψώνεται πελώριο ἕνα παλάτι,
"Ὅλο τὸ καλοκαίρι εἶναι κλεισμένο κι' ἀδειανό,
Και τὸ χυνόπορο ἔρχονται οἱ νοικοκυραῖοι ρωδάτοι.

Τρεῖς κόρες με τὴ μάνα τους, κι' ἀρχίζουν να γλεντοῦν
Με παλληκάρια του συρμού τις νύχτες τραγουδώντας,
Αὐτοί, σὰ φέξει, πέφτουνε, τὸν ὕπνο να κερδίζουν,
Και γὼ ἄπνους για τὴ δουλιὰ τραβάω βλαστημώντας.

ΕΙΚΟΣΙΤΕΣΣΕΡΙΣ ΚΙ' ΕΝΑΣ

"Απὸ δῶ κι' ὕστερα οἱ «σεβαστοί» "Ελληνες λογοτέχνες, οἱ ἐκλεκτοὶ του 'Αστικῆς κράτους ὑποχρεώνονται ἐκτός ἀπὸ τις ἄλλες ἀλυσοσίδες να σέρονουν και τὴν 'Ακαδημαϊκὴν ἀλυσίδα!

Η ΑΠΟΝΟΜΗ ΤΟΥ ΒΡΑΒΕΙΟΥ ΝΟΜΠΕΛ

Φέτος—ὅπως ἀγγέλεται—τὸ βραβεῖο τοῦ Νόμπελ γιὰ τὴ Λογοτεχνία ἀπενεμήθηκε στὸν Ἄγγλο ποιητὴ Γήτς, γιὰ τὸ ποιητικὸ του καὶ θεατρικὸ του ὡς τώρα ἔργο. Ὁ Γήτς εἶναι σχεδὸν ἄγνωστος στὴν Εὐρώπῃ. Ἡ καταγωγή του εἶναι ἀπὸ τὴν Ἴρλανδία, ὅπου καὶ πέρασε νὰ νειᾶται του. Ὁ ἐκλεκτὸς τοῦ Νόμπελ εἶναι ἐκτὸς ἀπὸ ποιητῆς καὶ ὁ πατέρας τοῦ Ἴρλανδικοῦ Θεάτρου. Μικρὸς ἀκόμα ἀρεζότανε νὰ γράφῃ κωμικὰ ἐπεισόδια, καὶ κατόπι ὁ ἴδιος ἀνέβασε στὴν Πατρίδα του ἀπὸ μιὰ πρόχειρη σκηνὴ τὰ πρῶτα του Θεατρικὰ ἔργα: Ἡ ἀρχὴ αὐτῆς τῆς ζωῆς ζυγώνει σχεδὸν τὴ ζωὴ τοῦ συμπατριώτη τοῦ Σαίξπηρ.

Γιατὶ ἀργότερα τὰ ἄτεχνα σανιδώματα γίνηκαν ταχτικὸ θέατρο, φερμένο μάλιστα στὴν πρωτεύουσα.

Ὁ Γήτς ἔχει γράψῃ ὡς τώρα καμιά εικοσιπενταριά δράματα. Μολονότι δὲν ἔχουν στὸ βάθος ἕναν καθορισμένον χαρακτήρα, ὡς ἔργα τέχνης εἶναι ἀρκετὰ καλὰ, — καὶ τελειότερα τὰ τελευταῖα του.

Οἱ ἥρωές τους ἔχουν ἕνα φυσικὸ χρῶμα πρωτόγονο πολλὰς φορὰς καὶ κινήσεις μετρημένες. Εἶναι οἱ τύποι ποὺ γνώρισε μικρὸς ἀκόμα στὸν τόπο του, καὶ οἱ ἄνθρωποι τῆς πολιτείας, οἱ τόσο ἀλλοιωτικοὶ στὴν ψυχὴ ἀπὸ τὸν κόσμον τῆς ἐξοχῆς. Καὶ τὰ πιδ σοβαρὰ πρόσωπά του, βαστοῦν στὸ βάθος τὴν δροσερότητα, ποὺ δὲν τὴν σβύνει τελείως οὔτε ὁ σημερινὸς μηχανικὸς πολιτισμὸς.

Σὰν ἡ ψυχὴ τοῦ Γήτς, μ' ὅλα τὰ χρόνια καὶ τὴ σκληράδα τῆς ζωῆς νὰ μὴ λησμονήσῃ τοὺς συμπατριώτες του, καὶ τὴν ἀγαθότητά τους. Αὐτὸ γίνεται πιδ θετικὴ ἀκόμα πηγὴ στὰ ποιήματά του. Οἱ στίχοι του ἔχουν κάποτε ἐπικὸ καὶ λυρικὸ στοιχεῖο μέσα τους, φαρμαρισμένο μὲ μιὰ δεξιόταχνη ἀνεπιτήδευτη.

Εἶναι στὴν ἀρχὴ τὸ ἀκαθόριστο αἶσθημα τοῦ χωριάτη τῆς ὀμιχλώδους Ἴρλανδίας, καὶ τὸ πάθος τοῦ θαλασσινοῦ.

Εἶναι ἡ πρασινάδα τοῦ βουνοῦ μὲ τὰ βαρεὰ τὰ σύννεφα ἀπὸ πάνω καὶ τὸ τραγοῦδι τοῦ πανηγυριοῦ.

Αὐτὴ εἶναι ἡ γενικὴ γραμμὴ ποὺ διέπει τὴν ποίησίν του. Γιατὶ δὲν μπορεῖ νὰ λησμονήσῃ τίς πρῶτες του ἀναμνήσεις τῆς χώρας του, καὶ οὔτε τοὺς βαρυμίλητους συμπατριώτες του, ποὺ ζοῦν πάντα βασανισμένοι μὲ τίς χαρὰς καὶ τίς πόντους πίκρας τους.

Αὐτὸ ἀκριβῶς κάνει νὰ προδίνεται πολλὰς φορὰς ἕνα μυστικὸ αἶσθημα τοῦ ποιητῆ ποὺ προσπαθεῖ νὰ τὸ κρύψῃ—τὸ αἶσθημα ποὺ τὸν συγκινεῖ καὶ τὸν φέρνει σὲ ἔκσταση.

Ὁ ἥρωας συννεφιάζει κάποτε τὸ μέτωπό του, ἀπὸ μερικὰς παιδευτικὰς καὶ ἀκαθόριστες ἐσώτερες φωνάς, — καὶ ὅμως πολὺ λίγες φορὰς σκέφτεται.

Θέλει νὰ μένῃ ὁ ἄνθρωπος τοῦ Γήτς ἢ ὑπομονητικὰ ζωγραφιὰ τοῦ φυσικοῦ στίχου.

Ὁ Ἴρλανδὸς ποιητῆς περνοῦσε τὰ τελευταῖα του χρόνια λησμονημένος στὸ Λονδίνο, στὸ τρίτον πάτωμα ἐνὸς σπιτιοῦ, δίπλα σ' ἕναν τσαγκάρη καὶ ἕναν οἰκογενειάρχην μεροκαματιάρην.

Τὰ τριάντα ὀχτῶ του περίπου βιβλία δὲν στάθηκαν τόσο ἱκανὰ νὰ τὸν κάνουν γνωστὸ στὸ κοινὸ μὲ τίς ἀρέσκειές τους.

Καὶ τὸν θυμήθηκαν οἱ κριτικοὶ τοῦ Νόμπελ.

Υπάρχουν πολλοὶ ποὺ ἐπικρίνουν σφοδρὰ αὐτὴ τὴν ἐπιλογή—χαρακτηρισμένη καὶ σὰν μεροληπτικὴ, ἀνθρώπων στενῆς ἀντίληψης. Μὲ πιδ ἀπτὰ στοιχεῖα θὰ ἐπανέλθουμε σ' αὐτό.

MAURICE BARRÈS

Ὁ Μαυρίκιος Μπαρρὲς πέθανε ξαφνικὰ στὸ Παρίσι ἀπὸ κρίση τῆς καρδιᾶς τὴν 5 Δεκεμβρίου.

Ὅτι καὶ νὰ ποῦμε γιὰ τὸν ἄνθρωπον, γιὰ τὸ φιλολογικὸ του ἔργο, καὶ γιὰ τὸ ρόλον ποὺ ἔπαιξε στὴν πολιτικὴ βρισκόμαστε στὴν ἀνάγκη ν' ἀναγνωρίσουμε πὺς ὁ Μπαρρὲς ἦταν κατὰ τι.

Ὁ χῶρος δὲν μὲς ἐπιτρέπει νὰ μιλήσουμε πλατεῖα γιὰ τὴ ζωὴ του. Ἄς ἀναφέρουμε μόνο ὅτι γέννηθηκε τὸ 1862 στὰ Βόσγια, καὶ ὅτι ἄρχισε τὸ φιλολογικὸ του στάδιον μ' ἕνα περιοδικὸν τοῦ ὁποῦ δὲ βγῆκαν παρὰ τέσσαρα τεύχη. Ἡ πρώτη του ἐπιτυχία εἶναι τοῦ 1887 μὲ τὸ βιβλίον του «Sous l'oeil du Barbare» καὶ γιὰ τὸ ὁποῖον ἔγραψε ἐπαινετικὰ στὴν «Ἐφημερίδα τῶν Συζητήσεων» ὁ Παῦλος Μπουρζέ. Ἀκολούθησαν ὕστερα «Ἐνας Ἐλεύθερος Ἄνθρωπος» (1889), «ὁ Κῆπος τῆς Βερενίκης» (1891) καὶ τὰ ὅποια συνεπλήρωναν τὴν τριλογία ποὺ ἄρχισε μὲ τὸ «Κάτω ἀπὸ τὴν ματιὰ τῶν Βαρβάρων.»

Εἶναι ἀστεῖον ν' ἀρνηθοῦμε τὴν ἐπιρροὴν ποὺ ἀσκούσε στὴν τότε φιλολογικὴ νεολαία. Ἡ λατρεία τοῦ ἐγώ, τῆς ὁποίας εἶχε γένει ὁ ἀπόστολος συνάντησε πολλοὺς ὀπαδοὺς στὶς διάφορες τάξεις τῆς κοινωνίας.

Κατ' αὐτὴ τὴν ἐποχὴν ἀρχίζει καὶ τὸ πολιτικὸν του στάδιον. Τὸ 1888 βγαίνει βουλευτὴς τῆς Νανσύ καὶ τὸ 1906 ξαναφαίνεται στὴ βουλὴ ὡς ἀντιπρόσωπος τῆς πρώτης διοικητικῆς διαίρεσης. Ξαναεκλέγεται τὸ 1910 καὶ δὲν παύει ἀπὸ τότε νὰ ὑπερασπίζεται μέχρι ὑπερβολῆς τὸν ἔθνομισμὸν, στὸν ὅποιο τὸ ὄνομά του θὰ μένῃ πάντα δεμένο. Γιὰ νὰ ποῦμε τὴν ἀλήθειαν ὁ ἄνθρωπος ποὺ ἔγραψε τὸν «Κῆπον τῆς Βερενίκης», τὸν «Ἐχθρὸν τῶν Νόμων»,

«Από τὸ Αἷμα, τὴν Ἥδονὴ καὶ τὸ θάνατο», τὸ «Amori et Dolori Sacrum» εἶναι λιγώτερο ἕνας ἐθνικιστὴς παρὰ ἕνας «ἐγωιστὴς» καὶ δὲν πιστεύουμε κατὰ βάθος, νὰ εἶχε περισσότερη κλίση στὴν πολιτικὴ ἀπὸ τὸ Σταντάλ, τὸ Ρενάν, ἢ τὸν Ταίν.

Ὁ Μπαρρὲς παρουσιάζεται σὲ μᾶς ὡς ἕνας κριτικὸς, ἕνας osthète, ἕνας ντιλεταντὴς παρὰ ὡς ἕνας δημιουργὸς ἢ ἄνθρωπος δράσης.

Πνεῦμα ἀνήσυχο, πονεμένο, νοσταλγικὸ, συγγραφῆς μὲ ταλέντο, ποιητὴς ἀκόμα στὴν περισταση, καὶ κάθε φορὰ πού ἀναγκάζεται νὰ αἰσθανθεῖ βαθεῖα ἕνα τοπεῖο, μιὰ ψυχὴ, ἕνα χρώμα, ἕναν ἦχο, μιὰν ἰδέα βλέπουμε πὼς δὲ θὰ ἔπρεπε καθόλου νὰ κατέβει ἀπὸ τὸ γραφεῖο του στὴ βουλή.

Καὶ ὅμως στοὺς νέους τῶν εἴκοσι χρόνων ἐξηγοῦσε στὰ 1900 ὅτι ἀνακαλύπτει τὸ βλέμμα τοῦ Κούντρι στὸ λειμῶνα τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς: «Ἁγία Λουλουδία ἀπλᾶ πού ἀκολουθᾶνε τὴ φύση». Δημοσίευσε ἀκόμα τότε σχολιάζοντας τὸ Βάγγνερ, τοὺς νόμους τοῦ ἀτόμου, καὶ τιμοῦσε πάνω στὸ μνήμα τοῦ συγγραφέα τοῦ Πάρισιφαλ «τὶς προαισθήσεις μιᾶς καινούργιας ἠθικῆς». Ἄλλὰ τὸ ἰδανικὸ ἄλλαξε μέσα σὲ εἴκοσι χρόνια.

Μὲ τὴ λύπη διαβάζουμε τὸ 1923 τὶς γραμμὲς πού ἔγραψε τὸν Αὐγούστο τοῦ 1892, πάντα γιὰ τὸ Βάγγνερ: «Ἡ ἐπιθυμία του ἦταν μιᾶς σειρῆς πού νὰ μὴν ἰκανοποιεῖται μὲ τὴ μετριότητα τῆς πραγματικότητος. Καὶ εἶχε αὐτὴ τὴν ἀξιοπρέπεια νὰ μὴ δεχθῆ τὴν ἐλάττωσιν τοῦ ἰδανικοῦ του».

Ἄλλὰ πὼς αὐτὰ τὰ λόγια ἀπηχοῦν παράξενα τὴν ὥρα αὐτὴ!

ΤΟ ΒΡΑΒΕΙΟ ΤΟΥ ΓΚΟΝΓΚΟΥΡ

Τὸ βραβεῖο Γκονγκοῦρ δόθηκε γιὰ τὸ 1923 στὸ Λουκιανὸ Φάμπρ γιὰ τὸ μυθιστόρημά του «Ραντεβέλ». Ὁ Φάμπρ ἔχει δημοσιεύσει ἀναλυτικὴ μελέτη γιὰ τὸ ἔργο τοῦ Ἀϊνστάϊν καὶ μιὰ ποιητικὴ συλλογὴ μὲ τὸν τίτλο «Ἡ γνώση τῆς θεᾶς.»

ΠΑΡΕΝΘΕΣΕΙΣ

— Οἱ «Νέοι Βωμοὶ» ἄν στὸ πρῶτο φύλλο παρουσιάζουν ἐλλείψεις, ὑπόσχονται νὰ τὶς διορθώσουν μὲ τὰ κατοπινὰ νούμερα.

— Γιὰ ὅ,τι δημοσιεύεται εἶναι ὑπεύθυνη ἢ συντροφιὰ τῶν «Νέων Βωμῶν», πού ἔχει ἐπίσης καὶ ὑπεύθυνη γνώμη.

— Οἱ «Νέοι Βωμοὶ» ὑπόσχονται νὰ δώσουν ἀπὸ τὶς στήλες τους τὰ καλύτερα ἔργα τῆς σύγχρονης λογοτεχνίας, τὰ ἔργα ἐκείνων πού συμμερίζονται τὴ δυστυχία τῶν ἀνθρώπων—καὶ ἐλάχιστο δείγμα οἱ σημερινὲς πρώτες.

— Οἱ «Νέοι Βωμοὶ» εὐχαριστοῦν ὅσους ὀπωσδήποτε τοὺς συνέτρεξαν καὶ παρακαλοῦν τοὺς διανοομένους μας νὰ τοὺς βοηθήσουν.

— Ὅ,τι σχετικὸ μὲ τὸ περιοδικὸ μόνον μὲ ἀλληλογραφία.

— Παρακαλοῦμε τοὺς συνεργάτες μας νὰ μᾶς στέλνουν καθαρογραμμένα τὰ χειρόγραφα τους.

Τὴ συντροφιὰ τῶν «Νέων Βωμῶν» ἀποτελοῦνε οἱ: Γ. Γαμβρούλης, Τ. Δόντης, Νίκος Καρσιώτης, Α. Μεντζελίδης καὶ Θ. Νόσης.

ΒΙΒΛΙΑ

(Ἀναγγέλλουμε κάθε βιβλίον πού θὰ μᾶς σταλεῖ σ' ἕνα ἀντίτυπο, κρίνουμε ὅταν σταλεῖ σὲ δύο.)

ΣΤΟ ΜΕΘΥΣΙ ΤΟΥ ΠΟΝΟΥ Χρήστου Λεβάντα. Ἐντεκα διηγήματα. Σελίδες 48. Ἀθήνα 1923.

ΧΕΛΩΝΕΣ. Βάσου Ἡλιάδη. Δράμα μονόπρακτο. Σελίδες 32. Ἀθήνα 1923.

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

(Ἀνταλλάσσουμε τὸ φύλλον μόνον μὲ σοβαρὰ φύλλα.)

ΜΥΤΙΑΗΝΙΑ ΜΟΥΣΑ. Δεκαπενθήμερο λογοτεχνικὸ περιοδικόν. Ἐκδίδεται ἀπὸ συντροφιὰ νέων. Συνδρομὴ χρον. 30. Τὸ φύλλον 1.50.

ΒΓΑΙΝΟΥΝ

ΝΕΑ ΤΕΧΝΗ Μηνιαῖο λογοτεχνικὸ φύλλον. Διευθύνεται ἀπὸ συντροφιὰ νέων. Συνδρομὴ χρ. δραχ. 25. Διεύθυνση: Λέγκα 4. Ἀθήνα.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ. Θὰ βγαίνει κάθε μήνα. Διευθύνεται ἀπὸ συντροφιὰ νέων. Διεύθυνση: Ἰπποκράτους 7 Ἀθήνα.

Ἡ «Λογοτεχνικὴ Ὀμάδα» πού περιλαμβάνει τὰ ὀπωσδήποτε ἐξελεγμένα στοιχεῖα τοῦ Πειραιῶς, καὶ ἔχει ὡς σκοπὸ μοναδικὸ τὴ μόρφωση τῶν νέων γιὰ νὰ συντείνουσι στὴν ὀπωσδήποτε καλλιτέρευση τῆς κοινωνίας, θεωρεῖ καθήκον νὰ ἀπευθυνθῆ στοὺς σπουδαστάς, μαθητάς, καὶ ἐν γένει νέους, — γιὰ νὰ γερθοῦν μέσα, — καὶ νὰ γερθοῦν μέλη τῆς. Οὐδ' ἀναγεννητικὲς δυνάμεις εἶναι ἀνάγκη νὰ συγκεντρωθοῦν. Δυνάμεις ἐναντία στὴν ἀμορφωσιά καὶ τὴν πρὸληψη τῶν καθυστερημένων καὶ τῆς μοιρολατρίας.

Ἀρχὲς τέτοιαι πρέπει νὰ γίνουσι ἀρχὲς καὶ σκοποὶ ὅλων.

Η ΕΚΤ. ΕΠΙΤΡΟΠΗ